

СРПСКИ НАРОД

НЕДЕЉНИ ЛИСТ

Бр. 21

ГОД. II

Београд, 13 маја 1944

ПРИМЕРАК 4.— ДИНАРА

„ИНВАЗИЈА“ И „ДРУГИ ФРОНТ“

Треба прећи од речи на дела, од обећања на остврења, од блефа на стварност. То је нужда данашњице, која загорчава дане и ноћи Черчила, који је у Техерану обећао Стаљину „инвазију“ и „други фронт“. Узалуд Черчил шаље на ноге у Москву Идна, да умилостиви немилосрдног црвеног диктатора, који упорно захтева да и Британо-американци дају свој данак у крви у овој гигантској борби за Европу. Изгледа да мисија г. Идна у Москви да се одложи „инвазија“ није успела и да је Стаљин неумољив и непопустљив у погледу примљених обавеза. Према томе Черчилу и Рузвелту не остаје ништа друго него да загризу и да тешка срца предузму инвазију, у чијем успеху и сами не верују, јер тражи много крви, много жртава, које Британо-американци нису вољни да дају, а још мање многообројни народи свију боја и вера, које они треба да пошаљу на кланицу за спас и величину Британске империје.

Има и пуно других разлога, због којих Черчил мора дати знак за инвазију. Британо-американци постали су жртве своје сопствене пропаганде, која већ толико времена најављује „инвазију“ и „други фронт“. Ствар су довели дотле, очекујући да ће у очекивању инвазије европски народи диди се на устанак и сами свршити посао, да би свако одлагање извршења дате речи и датих обећања изазвало велико разочарење код англофила у Европи. Иначе војнички престиж Британо-американца на ником је степену у вези са пужевским напредовањем у Италији, које ће у историји ратова остати забележено под срећно нађеним називом „не турнирање“, као што је остао назив „кунктаторство“ за познати начин вођења ратова, где се стално одлаже одлука.

Бежање од одлуке, од примања борбе са одбраном Европе, на чelu са оружаним силом немачког Рајха, пољујало би дефинитивно сваки углед Енглеске и Черчила, који је подигао толику прашину са инвазијом. Овај побеснели старац налази се у тешком и незгодном процепу. Његов положај најбоље је обележио један амерички новинар, који је написао: Ако инвазија успе, немачка неће бити још побеђена; ако, међутим, не успе, рат је за савезника изгубљен. Међутим, јасно је свакоме с друге стране, да свако одустајање од „инвазије“ значило би политички пораз савезника у Европи и свету.

Кад се мало дубље и пажљиви-

је анализују чињенице, без страсти и предубеђења, мора се доћи до тог закључка, који на први поглед изгледа нетачан. Британо-американци приморани су да покушају „инвазију“ из много разлога, а међутим резултати у сваком случају неће бити повољни по њима, а свако одлагање би значило пропаст њиховог утицаја у

Европи. Они би у будуће морали да дигну руке од европских народа и да сами својим жртвама и својим напорима „ослобађају“ Европу, ако их не прође жеља и оставе европске народе да сами уреде своје односе и бране се од црвене „инвазије“, која је много опаснија и за Европу и за Британо-американце.

Овоме треба сваки Србин добро да размисли и да покуша да сагледа суштину ствари, одбацујући за тренутак све пропагандистичке лажи и блефове. Од правилног процењивања догађаја и од опредељивања зависи будућност и судбина сваког појединца, као и целе српске заједнице. Ако у овим одлучујућим моментима не умемо мислити само својом главом и руководити се само српским интересима, онда нас може задесити најгоре.

Мудрост и зрелост састоји се данас, не у неком претенциозном решавању проблема светске политике и у некој високој политичкој комбинаторики, него на против у што једноставнијем гледању на стварност, која је проста и јасна, за сваког који није затрован страном пропагандом.

Од најкобнијих последица по српском народу могли би да буду површини закључци, да покушај „инвазије“ значи крај и да треба покушати устанак, кад наређује Лондон. Напротив, у том случају треба имати добре нерве и рефлексе и хладнокрвно посматрати развој догађаја, који неће ићи како замишљају Британо-американци и како покушавају да суверирају европским народима. Треба помишљати на то, имајући послу са бескоруполозним Енглезима и великим циником Черчи-

лом, да ће се можда и решити на искрцање да би изазвали нереде и да тиме учите непотребним стварањем „другог фронта.“

Међутим, треба знати и добро утврдити да немачка оружана сила са највећим поузданјем и миром очекује тај моменат, сигурна у своју снагу да ће савладати Британо-американце било бацајући их у море било — спречавајући их да створе озбиљне мостобране за даље напредовање. Треба веровати генералу Ромелу, најпопуларнијем војсковођи из овог рата, који је прегледао сваку стопу европске одbrane у дужини преко неколико хиљада километара и чији резултат гласи:

«Ми смо спремни, нико нас не може изненадити. Али противник ће бити изненаден жестином и избором немачких разноликих одбранбених средстава.» Све је предвиђено до ситнице и спреман је одговор за свако могуће изненадење, а да не говоримо о духу код немачких војника, који горе од жеље да се огледају са непријатељем, да му сагледају лик и да потраже одговор за убијање њихових милих и драгих из ваздуха.

Зато тражимо од српског народа да зрео и разумно размисли о свима чињеницама данашње ситуације и да не пренаглађује у својим закључцима и у својим поступцима. Не тражимо од њега да нам верује на реч, већ да никоме не верује на реч, а нарочито британо-америчкој пропаганди, њеним лажима и њеним блефовима. Тражимо од њега да само узме у обзир чињенице и стварности, да мирно и присебно, не насеђајући фантастичним пророчанствима, просуђује и прати догађаје.

И поневљамо му још једном да буде свестан да од његовог држава не зависи исход рата, али да зависи његова будућност и његов опстанак. Молимо га братски да не поверије онима, који ходе од њега да направе оруђе у рукама Британо-американаца, који су грозним бомбардовањем Београда и других српских градова, показали колико цене српске животе и како српски народ сматрају за превасходан циљ за њихове бомбардере.

Од српског народа, ради његове будућности тражимо само да

добро размисли о својим властитим интересима и да не прави пудости под утицајем усијаних глава на прву вест о искрцању Британо-американаца.

Ми верујемо у мудрост и свест српског народа да неће овом приликом учинити какву кобну погрешку, јер треба да зна и то да макакав био исход искрцања, окупатор има таку снагу да може једним потезом да уништи оне, који било на који начин јатакују са непријатељима Европе и отежавају одбрану Европе.

»С-Н«

КО ЈЕ МОНТГОМЕРИ

Енглески генерал Монтгомери воли све оно, што се коси са енглеском официрском традицијом, пише лондонски дописник Свенска Дагбладета. Он се троја у први ред, где би требао да буде скроман. Он је тако сујетан, да стапа као себе прави реклами.

На својим „пропагадним турнама“ кроз Велику Британију говори веома радо и много и не задовољава се само са војницима као слушаоцима. У аеродинамичном возу за који је сам дао назив или у рол-појсу путује он кроз британско острвско царство, тако да човек добија утицај да пред собом има народног говорника на путу за изборни збор, уместо генерала, који се на лази у служби.

Дописник примећује: његови говори су самосвесни, да не кажемо хвалисави. Цензура је више пута интервенисала, што је једном приликом довело до резултата да је један интервју, који је Монтгомери дао једном америчком журналисту, а он врло радо даје интервјуе, британска цензура брисала до последње речи.

Шведски дописник наставља: о Монтгомерију се може рећи шта се хоће, али једно је сигурно: он веома нерадо остаје у поједини и показује се колико год

може у лондонским позориштима и годи му да из своје ложе прима народне овације. Ако улази у ресторан, онда он то врши на начин, који је најимпресивнији. Он држи говор био на то позван или не.

Дописник подвлачи: Ниједан амерички филмски стар, који чини издашан са аутограмима као генерал Монтгомери. Његова свакодневна пошта је слична пошти једног Кларк Гебла или неког другог филмског идола, а он лично контролише одговоре. Укратко речено, Монтгомери више личи на Американца него на Енглеса.

Али чак и Американци су били изненадени када је Монтгомеријев бећ постао „дерни кри“ женске моде, каже се даље, а Монтгомери је био усхићен и његова једини забринутост се састојала у томе, да англоамеричке даме евентуално ће би довољно дубоко азтуриле његов бећ на потиљак.

Својим оштрим наступом приликом преузимања команде над осмом енглеском армијом, завршава дописник свој извештај, стекао је Монтгомери међу официрима многе непријатеље, који су бесумње против његове славе љубивости.

НЕРВОЗА СЈЕДИЊЕНИХ ДРЖAVA У ПРЕДВЕЧЕРЈЕ ИНВАЗИЈЕ

Берја, маја. — Тапгauer Цајтунг бави се у једном уводном чланку расположењем у Сједињеним Државама у предвечеरје инвазије. Лист пише дословно: у Сједињеним Државама расте нервоза због све већег приближења одлуке у Европи у толикој мери да је Њујорк Таймс недавно опоменуо своје читаоце да не шпекулирају са датумом почетка инвазије.

Треба се помирити с тим, да је на конференцији у Техерану између Стаљина, Рузвелта и Черчила утврђен тачан план заједничког наступања против непријатеља. И ако се на овај начин у неколико може смирити нестрављивост

америчког становништва, тако продужава лист, оно је ипак тешко министру спољних послова Халу као и министру рата Стимсону да стану на пут разочарења које се отворено појављује у Сједињеним Државама због датих догађаја у Италији.

Министар рата Стимсон је мање нервозно него Хал признао, тако подвлачи лист, да се не може порећи чињеница да су Немци у Италији зауставили англо-саксонску акцију. Међутим, из неуспеха ће се извући потребне поуке и пре свега више не правити илузије да се противник може бразо победити и рат бразо заврши.

СТЕЧАЈНА КОНФЕРЕНЦИЈА

Империјална конференција у Лондону траје већ готово 15 дана, а трајаје још најмање толико. Није прста ствар претрости сва питања која забрињавају британску империју.

О тој конференцији дају веома мало вести за штампу. Али ипак се већ може са сигурношћу казати да су се сва саветоваша претворила у једну стечајну конференцију Британске империје. Британија се налази у ситуацији која је толико тешка да се нешто слично не може наћи у целој историји те империје.

У самој Енглеској ври: политичке страдаке не могу да умире нездадовољство маса. У Индији, у вези успеха Субхаз Чандра Бозеа створило се стање неподношљиво по Енглезе. Власти су морале да пусте Гандија, али ни сами Енглези не сматрају да је тиме нешто постигнуто у погледу смиравања духова међу Индусима. Доминион се потпуно отворено изражавају на конференцији против јачег везивања за Енглеску. Баш претседник новозеландске владе је био у том погледу најизразитији. Ово је значајно, јер до сада Нови Зеланд је био најодјацији круни британски доминион.

Истовремено са первозом Енглеса због империјалне конференције повећава се код Британаца антиптија према Американцима. Новине пишу са великим огорчењем да је била од почетка штета што је Енглеска уступила Американцима базу на својим острвима за 99 година. Ово је само један од општих питања, које се налази на површини џавне дискусије у Британији. Јавност је нарочито узбуђена једном великом нетактичношћу Вашингтона, који је обелоданио та казвани Ноксов политички тестамент и тиме је бацио торпедо на империјалну конференцију.

Тај тестамент, као документ од огромне важности, који доказује да је циљ америчке политике обесажење Британије, ствара по метњу у јавном мињу припадника Британске империје и зато отежава рад империске конференције.

Како друга тема која сада највише интересује светску јавност, то је притисак на неутралце. Ова срамна акција Британо-американца налази на све јачи отпор. Шведска остаје и даље стриктно неутрална и поред тога што Американци објављују црне листе шведских трговаца са којима неће Америка да пазари после рата. Уцена се протеже тако далеко, да америчке новине угрожавају запленом шведских вредности у САД.

Сада је почела велика акција притиска и на Португал. И ова земља која је увек била толико везана уз Енглеску, и толико одана Енглеској, мора сада да се бори против бруталности Лондона и Вашингтона. Лисабон истиче једну тезу која је веома интересантна. Он каже да је поштовање и извршење трговинских уговора исто толико потребно и поштено као и извршење политичких уговора. И ако португалска влада сматра да она не сме да оскрнави светињу трговачких уговора са Немачком.

Шпанија се веома достојанствено одупире одвратним захтевима Лондона и Вашингтона. Само под притиском најштријих санкција она је морала да направи неке концесије британо-америчким учењивачима. Овај мали успех британоамеричке политике је окончан са катастрофалним поразом прстижа коалиција. Поразом прстижа, јер цео свет види колико је поштена политика Немачке према другим народима и колико је брутална и одвратна политика Британије и Америке.

У рату порази на моралном фронту могу да буду значајнији од догађаја на материјалном фронту. И зато нема сумње да ће садашњи притисак на неутралце повећати сазнање светске јавности да се Тројни Пакт бори за праведну ствар, док коалиција иде рђавим путевима ка рђавим циљевима.

Совјетска Унија је последњих дана некако отиша у позадину. Изгледа у Москви са интересом че кају како ће Британоамериканци решити питање инвазије. Москва не верује много обећањима коалиције и зато је веома напрежнута у погледу ратних ишчекивања, а ово кочи у последње време њену политичку делатност. Ово не значи да Стаљин не припрема неку нову бомбу коју ће да баци на коалицију. Није беззначајно што се патер Орлемански, католички свештеник из Рузвелтове околине налази у Москви и кува неку гађну ствар. Заједно са другим католичким свештеником Брауном, Американцем.

Мес.

«Голијат» — ново немачко оружје за борбу против тенкова и бункера

ВОЛГА --- СЕРЕТ

Када су пре 22 месеца немачке трупе стигле на Волгу, и када су Совјети почели противнападе код Стаљинграда, говорило се да је рат стигао на прекретницу. Збиља, немачко војство је усвојило тактику целисног повлачења, и фронт је почeo да се по мера према Западу.

Сада је фронт стигао на реку Серет. Опет се може наслутити да је рат дошао на прекретницу. У берлинским војним круговима наглашава се да се иза франта врше припреме, из којих се може створити закључак, да у немачки план одбране не улази више као једини начин акције.

Битка на Серету која је сада завршена, сведочи да немачко војство није применило еластичну тактику, већ је наредила немачким и румунским трупама чврсту одбранбену тактику.

Дванаест дана јуришали су на фронт широк од око 50 километара 20 совјетских стрељачких дивизија и исто толико тенков-

ских бригада. Нису освојили ниједан положај, а изгубили су огроман број људства и ратног материјала.

Пролећна ратна сезона почиње за бољшевике у знаку тешког неуспеха.

На другом делу света, у Кини, Јапанци воде једну енергичну офанзиву у области Лунхаске железнице и освајају значајна места. На бурманској граници, у близини Акијаба, Енглези се повлаче, као што се то види из Рајтеровог извештаја, у коме се каже да су енглеске трупе напустили град Батандаун.

На територији Индије Јапанци и даље напредују у правцу Дијапура, једне станице и града на оној железничкој линији која води према граници чунгкинске Кине.

Према јапанским вестима, армија која маневрише у Индији, потпуно је припремљена за акције по кишном времену, и зато наступајућа сезона монзуна не

ће моћи да заустави јапанска на предовања.

То су најважније вести са ратишта у току протекле недеље. Али било је и веома интересантних ситних вести. Интересантно је да је немачка авијација на Истоку веома активна. Ово доказује да аеротерор није могао одвукти немачко ваздухопловне снаге са истока на запад.

Интересантно је да су Немци код Севастопоља у року једног дана уништили 130 совјетских авиона. Тај покољ су извршили истовремено са успешним борбама на земљи, у којима су прошли све совјетске наде.

За карактеристику стања инвазија у Италији веома је интересантно поменути да америчка шампа тражи смењивање нестремних генерала Вилзона и Александра. Листови пишу: „Амерички војници се на италијанском фронту налазе у ситуацији, у којој им понос не дозвољава да попусте, а неспорно војство није успело да их успешно изведе из ове ситуације.“

Положај на италијанском фронту компромитује инвазијски план непријатеља, јер доказује какве тешкоће треба да наступе у случају британоамеричког искоравања у већим снагама.

Неутрална штампа, као што је на пример турска, отворено пише да Енглези осећају страх од инвазије и да само политичка неизбежност може да их натера на покушај инвазиског подухвата.

У вези тих страховања на конференцији Британске империје расправља се питање учешћа доминиона у ратним операцијама. Новозеландски премијер Фрезер је констатовао да Нови Зеланд има процентуално највеће губите, када се упореде са другим коалиционим народима (изузев Србије и Унгарије). Међутим, Енглези и даље захтевају од доминиона да издашне учествују у ратним напрезањима. Захтева се од Канаде да да 750.000 војника, Австралија — 870.000, Нови Зеланд — 189.000, Јужна Африка — 240.000 и Индија — 2 милиона. Делови Британске империје већ су одавно мобилисали тих 4 милиона људи, одавно су већ ставили их у службу рата, али изгледа сада су већ сите тих људи.

И код Американца поставља се питање људства за рат. Часопис „Кодијерс“, на основу изјаве министра Нокса (коју је дао пред смрт) тврди да 50% америчких обвезника нису способни за војну службу. Ово је једна страшна констатација, која не само баца светлост на духовно стање америчког народа, већ и преподређује исход овога рата;

не може победити народ који је у толикој мери духовно нездрав. У рату побеђује морална снага. А морална снага, морална надмоћност је на страни Тројног пакта.

М. Војновић

ОДМАЗДА ЗБОГ ПОГУБЉЕЊА ХРИСТОФИНИЈА

Ваш, маја

За одмазду због стрељања од стране алжирског комитета против правно осуђеног потпуковника Христофина у Алжиру, у четвртак је осуђено на смрт десет шефова оружаног покрета отпора у Горњој Савоји од стране француског ратног суда у Ансију. Петорица су смешта погубљена, како се званично саопштава. Два оптужена предана су редовном суду.

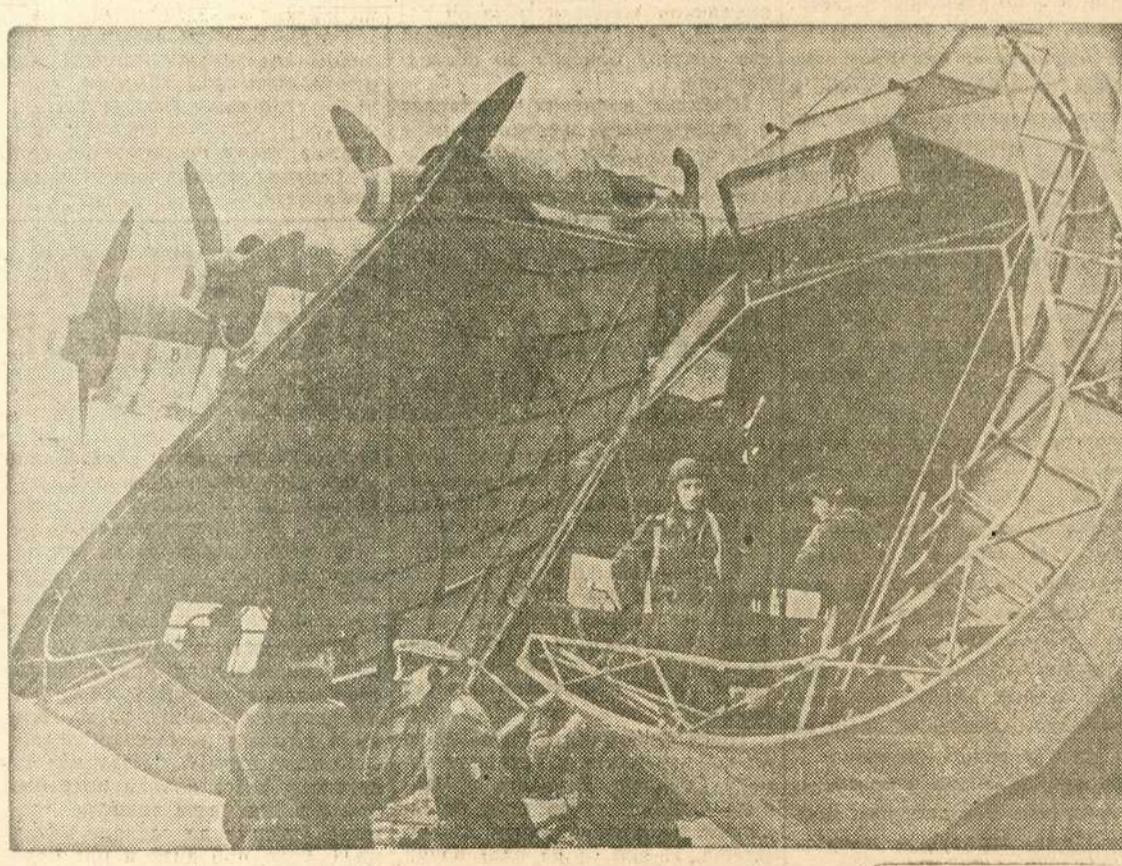
Српски народ

ГЛАВНИ УРЕДНИК, одговоран за садржину листа: Велимир Јонић.

ВЛАСНИК: Мих. Станковић из Београда.

РЕДАКЦИЈА И АДМИНИСТРАЦИЈА: Теразије 5 месецни, I степениште (Палата Извозне банке), Тел. 20-383.

ШТАМПАРИЈА «ЛУЧА», Кралице Наталије 100. Тел. 21-772. Тромесечна претплата 48 динара шаље се преко «Пресека», д. Влајковићева 8.

Унутрашњи изглед предњег дела «Гиганта»

СМISАО ДАНАШЊИЦЕ

Искушења која Бог шаље људима и народима немају за циљ њихово уништење. Често Он кажњава оне који су Му најмилији, јер закон живота гласи: живеће само онај које за живот способан. Дрво које је постало неплодно мора се сасећи. Они који не желе или нису у стању да раде на делу уздизања како појединца тако и човечанства, ту су у најмању руку сувинши.

Кад патње нађу, онда се јасно показује да ли појединиц и народ има у себи животне снаге или не. Малодушни губе присуство духа и услед тога пропадају. Млаки не могу да се определе и пасивно чекају своје уништење. Хвала Богу са српским народом ни једно ни друго није случај, бар са огромном већином његовом. Српски народ мушки подноси несрће које му је овај рат донео. Штавише, оне су појачале његову отпорну снагу. Српски редови се збијају, тако да српски народ никада није био једнодушнији него данас.

Југославија је пропала добром делом стога, што Срби у њој нису били уједињени. Покрајинске разлике и расположења били су одвећјају, тако да српски народ никада није био једнодушнији него данас.

Југославија је пропала добром делом стога, што Срби у њој нису били уједињени. Покрајинске разлике и расположења били су одвећјају, тако да српски народ никада није био једнодушнији него данас.

То се најбоље види по томе што су Срби једнодушни у борби против комунистичког националног фронта, који иде за тим да Србе идеолошки и политички ликвидира. Идеолошки на тај начин што хоће да уништи све оно што је Србину одувек било свето и драго, а политички тако, што Српство хоће да поцепа и разједини.

Јединствени национални фронт српски данас је стварност, о којој свако мора водити рачуна. Ако то јединство очувамо, ако своје редове још више збијемо, онда се за будућност немамо шта бринути. Бог и Његови закони додељују нам праведну награду.

Несреће и искушења пробудиле су у нама Србима снаге којих у доба мира ни сами нисмо били свесни. Ако те снаге још више ојачају, онда нека су сва страдања и патње благословене! Оnda жртве које смо као народ поднели неће бити узлудне.

У временима као што су данашња живеће само они који су готови да се боре за своје право на живот. Њега нико никоме не може изборити. Они који се сами боре одрекну, ту су се истовремено и свога права одрекли. Данас је већ очигледно да ће исход борбе која се данас води у свету платити свакоме по заслуги. А и право је да тако буде.

ВЕЛИБОР ЈОНИЋ

ДВА РАЗНА ПРИЗНАЊА

Реч је, на првој месту, о високом признању које је дошло са званичне немачке стране српским добровољачким одредима и свим српским националним снагама, које се удружене боре против борбеног бандита које покушавају да се уселе и учврсте на територији окупираних земаља. Први пут у званичном немачком војном извештају истакнута је борба српског народа против борбеног бандита, а тиме је и подвучен његов удео у борби за општу европску ствар.

Као ретко који народ у Европи, с обзиром на прилике у којима се налази, српски народ је веома скоро три године пружио мноштво доказа о свом антибоговинском расположењу и о својој борбеној готовости, да се до крајних могућности заложи у борби за хришћанску и европску ствар.

Плодови те борбе већ се осећају. Признање које је дошло са званичне немачке стране изванредно је важно за нас као народ, јер показује да се најмеродавнијим местима европске политике води рачуна о свајајем доприносу и о томе ко и колико стварно доприноси уништењу борбеног бандита, главног непријатеља свих европских народа.

Поред солидно продубљеног и из нашег животног става исклесаног борбеног антибоговинског расположења ово званично признање даје нашем народу јак потстрек да продужи борбу и да је на своме подручју уз немачку помоћ доведе до победе. Јер и данас се из појединих крајева јавља да је титовшина у свим њеним одвратним србоистребитељским нијансама скоро ликвирана и назире се дан када неће бити ниједног титовог бандита на простору на коме живи српски народ.

То је истина и то су чињенице које нас радују. Признања која долазе преко енглеских обавештајних агенција о све већим по разима титових банди потврђују горње наводе из којих се види, да се титове банде налазе у фази ликвидирања и деморализовања. Очевидци сведоче да је озлојећеност код маса које су Титови бандити повели са собом па чак и код партизанског кадра толико велика, да поручују оним елементима који су се надали на помоћ Енглеза ово: „ПОМОЋИЋЕ ВАМА ЕНГЛЕЗИ ИСТО ОНАКО КАО И НАМА РУСИ“. Ово значи да се осећају преварени и обманuti и да и сами почину увијати да од доласка црвене армије нема ни речи. Њено нахијање заустављено је и по свим знацима њени покрети момиће се вршили само уназад.

Титови покушаји да преко разних војних изасланстава продужи живот свом бандитизму драгоцену су признање његове несреће и наговештај скрога краја. У низу таквих покушаја треба нарочито истаћи одашвиљање Владимира Велебита са једном групом бандитских „официра“ у Енглеску са задатком да тамо обману енглеску и америчку јавност о правим циљевима Титове акције на нашем простору.

Велебит, буржуј по пореклу и по животу, човек који није уси-

сао српско млеко, дао је већ изјаве у том правцу. Он је покушао да увери енглеску јавност да Титове банде нису комунисти него „народно ослободилачка снага“, које се удружене боре против борбеног бандита које покушавају да се уселе и учврсте на територији окупираних земаља. Говорио је о будућим скроз демократске и предочавајућим националним снагама на подручју Југославије.

Види се да је он добио наређење да обманује енглеску и америчку јавност у истом моменту када је комунистичко војство са демократским елементима у

борби за крајње циљеве борбе. Зна добро комунистичко војство да није тешко завести и обманути многе представнике демократије за коју је скоро Пјер Лавал сасвим тачно рекао да она није ништа друго него „предворје комунизма“.

У изјави Владимира Велебита нарочито је интересантно оно место у коме је истакао, да није ни покушавао да ступи у контакт са краљем Петром. Нама су јасни разлоги зашто то није учинио. И да је покушао да успостави контакт са Краљем то му сигурно не би пошло за руком када се зна за одлучан и неком-

промисан антибоговински став Краља и за све неукусности Тита и његове окoline са којима су иступили према Краљу.

Ова два признања дају за право српској народу који се данас налази у одлучној борби против борбеног бандита и оправдавају његов национални култ и његове напоре. Оно прво призначаје за нас је врло важно и интересантно, ово друго само као допуна наше аргументације о правом и куку и намерама србоистребитеља Тита чија се снага све више гаси и чија петокрака звезда постепено али сигурно заузима.

ГЛАС ХРИШЋАНСКИХ ПАСТИРА ИЗ РИГЕ

Православни епископи Естоније, Летоније и Литве одржали су 5. априла у Риги под претседништвом митрополита Србије једну конференцију на којој су сматрали данашњу светску, у првом реду европску ситуацију и опасност која прети њиховим земљама, целом нашем континенту и многовековној хришћанској култури од најезде борбеног бандита. У посланици који су донели на том састанку каже се између остalog:

„Уложите све ваше снаге у борбу за савлађивање безбожничког борбеног бандита, помажте при одбрани од његове инвазије и извођењу победе над њим. Тиме ћете убрзати час радости и повратак светих предмета у вашу драгу земљу.

Борбенici непријатељи примакли су се нашим границама и угрожавају нас поробљавањем. Ако би им то успело, онда би нашу земљу претворили у пустињу, њено становништво које воли слободу било би истребљено и изгнано као робље.

Драгоцене светиње и ненакнадиве вредности, дела људског генија и рада безбрдних нараштаја била би предана уништењу. Оваква судбина не прети само нама него и сваком народу и свакој земљи која би подлегла борбеном инвазији.

„Зато треба ставити све снаге у службу одбране. Борбенизам не доноси само психичко умртвљење, не само ужасе огња и мача него и истребљење. Он доноси пре свега умртвљење душа. Деграндирањем Бога борбенизам уништава и лик Божји у човеку. За борбенизам не постоји ништа свето ни на небу ни на земљи. Борбенизам баци на земљу.

Успеши борбе против Тита

У недавним борбама против Титових комуниста храбро су се заједнички бориле немачке и бугарске трупе као и српски добровољци и државна стража. Борбе су биле врло тешке а губици комуниста велики тако да је било више хиљада мртвих и заробљених. Подручје борби очишћено је од бандита а комунисти су највећим делом разбијени са неколико мањих контингената који су потражили спас у бегству.

Накнадно се још сазнаје да су се у једном другом простору формације четника спонтано са успехом бориле против комуниста који су тамо прорвали. На жалост не постоји између напред наведених формација и четника никаква повезаност која би дозвољавала да се обострани успеси постигнути против комуниста заједнички искоришћују. Због овог разлога су мање комунистичке групе могле да се спасу.

Мљу оно што је најдрагоценije у човеку: његову слободу, религију и националност. Борбенizam приноси све на жртву сатанском остварењу светске револуције која уништава све религије, а све народе сврстава у безобличну масу и потчињава цео људски род јеврејима.

У посланици се констатује и то да су борбенici у Новогороду и многим другим местима ваздушним нападима и артилериском ватром намерно уништили православне цркве и манастире, заједно са њиховим светињама.

Претседавајући на овој конференцији, митрополит Србије пао је у међувремену као жртва борбеног атентатора. Његовом смрћу потврђена је исправност гледишта изнетих у овој посланици, гледишта која претстављају производ дугогодишњег горког искуства.

Глас Христових пастира из Риге претставља светли мементо за све хришћанске народе у данашњим тешким и замраченим данима. Он је од особитог значаја за наш народ који је исто тако као и руски народ верно пригрђен својој родној груди и дубоко срасао са својом националном црквом. Као и руски народ, и српски народ осетио је на својој грбачији делу оних који обављају „борбенички рај“.

У посланици се констатује и то да су борбенici у Новогороду и многим другим местима ваздушним нападима и артилериском ватром намерно уништили православне цркве и манастире, заједно са њиховим светињама.

Претседавајући на овој конференцији, митрополит Србије пао је у међувремену као жртва борбеног атентатора. Његовом смрћу потврђена је исправност гледишта изнетих у овој посланици, гледишта која претстављају производ дугогодишњег горког искуства.

Глас Христових пастира из Риге претставља светли мементо за све хришћанске народе у данашњим тешким и замраченим данима. Он је од особитог значаја за наш народ који је исто тако као и руски народ верно пригрђен својој родној груди и дубоко срасао са својом националном црквом. Као и руски народ, и српски народ осетио је на својој грбачији делу оних који обављају „борбенички рај“.

Материјалне прилике у бомбардованим Београду нормализују се, али у истој мери не спроводи се нормализација у духовима извесних београђана. Док се огромна већина оних, који су већали у „савезнике“, у њихова обећања и у њихове лепе речи, после грозног и незаслуженог бомбардовања, пробудила из сна и изгубила сваку веру у Британо-американце, дотле има их који још налазе разлоге да оправдају ово терористичко бомбардовање престонице.

Док су код већине београђана смртоносне ускршње бомбе разбиле и последње илузије о „ослободилачким“ намерама Британо-американаца према српском народу, има их неизлечивих англофила, који вам у поверењу, као да имају директну везу са Лондоном, саопштавају разне фантастичне вести у циљу извиђања терористичког бомбардовања Београда од стране Британо-американаца. Чиме све не пуне уши и шта све не измишљају у одбрану дивљаштва својих британо-америчких пријатеља! Те се Черчил извинио у Доњем лому, те енглески краљ одговорио Бушку Недићу и извинио се због не прецизног гађања и обећао да ће се причињена штета надокнадити и још тма све луђих од луђих извиђања!

Док су код већине београђана смртоносне ускршње бомбе разбиле и последње илузије о „ослободилачким“ намерама Британо-американаца. Чиме све не пуне уши и шта све не измишљају у одбрану дивљаштва својих британо-америчких пријатеља! Те се Черчил извинио у Доњем лому, те енглески краљ одговорио Бушку Недићу и извинио се због не прецизног гађања и обећао да ће се причињена штета надокнадити и још тма све луђих од луђих извиђања!

Ускршње бомбардовање престонице само је на један очигледан и необорив начин потврдило енглеску политику према српском народу за ових три године, која је тражила само жртве од њега и сада тражи да врши самоубиство, стављајући се на страну анти-српског фронта „маршала“ Тита и кажњава га када не ради по њеној жељи. Зато разумео је шта траже Британо-американци од српског народа: да га нестане са лица земље, ако то захтевају интереси Велике Британије.

Ускршње бомбардовање престонице само је на један очигледан и необорив начин потврдило енглеску политику према српском народу за ов

ОПЕТ ЦРНА БЕРЗА

Црна берза је опет почела да налази у Београду повољан терен С једне стране несрећа која је задесила цео град, а с друге стране известан застој у не-посредној понуди сељачке robe на цијацама, дали су маха оним старим немилим познаницима београђана, прноберзијанцима и шпекулантима, да прошире своју злочиничку делатност. Цене извесним животним намирницама они су почели да подижу до оних баснословних цифара са највећим гинизмом и безочношћу.

Борба коју влас воде против оваквих бездушица је двојака: посредна и непосредна. У првом случају Београдска општина ограничава њихово поље рада отварањем народних ресторана и дејчијих кухиња на периферији, где сваки може да добије обилан оброк топле хране по минималној ценi. Функциони-сање свих ресторана, нарочито кад се узму у обзир тешко настаје услед данашњих прилика, може се сматрати задовољавајућим.

У другом случају власти одређene за вршење надзора над це-чама приступиле су проналажењу и кажњавању несавесних трговаца и продаваца. Неколико до сада изреченih казни заиста су крупније, али треба пожелети да мере према оваквим људима буду још оштрије и драконске, да би послужиле као пример осталима.

У вези са народним ресторанима на периферији примећено је последњих дана да су и овде уплиeli своје сићне нехумане ра-чуне извесни грађани периферије. Очигледно је да су ови ре-сторани отворени на првом ме-сту због многобројних становни-ка Београда приморани да напусте центар, или пак да се због несигурности својих станови-склањају даљу на периферију. Ресторани имају задатак да њима обезбеде оброк топле хране,

Међутим, извесни становници периферије која није страдала те и даље нормалним животом живи, искоришћавају ресторане у толикој мери да они којима су првенствено намењени тешко стиже на ред. Уколико би се тицало сиромашних становника периферије ово би се могло и оправдати. Али, многи несавесни, који уствари нису тако лошег стања, искоришћавају јевтину храну народних ресторана у дру-ге сврхе. Овоме би требало стати на пут или на тај начин што би се оброци, на основу куповне књижице, издавали само лицима која нису из дотичног кварта, или пак само оним лицима која своје обroke поједу у са-мом ресторану.

Боље него раније дошла је до изражaja социјална и друштвена свест престоничких грађана у њи ховој узајамној несрећи која је тако тешко погодила наш пре-стони град првог и другог дана Ускrsa. Они су најчешће помагали, прискакали једни другима у помоћ и спасавали оно што се у првом моменту могло спасити испод рушевина и из пла-мена.

Најсјајнији доказ те солидарности дали су у тим најтежим данима београдски добровољни ватрогасци. У редове ватрогасца ступили су још пре бомбардо-вања, пошто су схватили саб зна-чај и сву огромну улогу ватро-гаштва у ратним временима, та-ко да је њихов број, пред само бомбардовање, бројао преко 400. Укупљени у редовне профе-

сионалне ватрогасне екипе, добровољни ватрогасци су се, при-ликом бозе и хитне акције у гра-ду, показали изванредно. Као и њихови старији, икуснији дру-гови, тако су и они смело улета-ли у пламен и из њега спасавали све што се дало и могло да спасе. У много случајева они су представљали свој живот да би спасли животе својих сугра-ђана и њихову имовину.

Исто тако, добровољни ватро-гасци учествовали су и у раскр-чијавању рушевина и чишћењу градских улица, затим у евакуа-цији многих културних установа које су чудом остале поштећене од бомбардовања.

Другим речима, сваки дан био им је испуњен напорним радом за добро београђана. Долазећи редовно на свој добровољну дужност по дежурним екипама,

они су увек били међу првима који су свуде и на сваком ме-сту притицали у помоћ.

Они и данас иду на своју до-бровољну дужност, само им се елан и воља још више повећала и ојачала. У вишедневној борби с ужасима који су посејали „са-veznici“ по београдским улицама они су очврсли. Они су та-које решени да истрају докраја. Треба подвучи да су редови добровољних престоничких ва-тrogasaca попуњени грађанима разних стаја и разних дру-штвених професија. А када им се заврши дежурство, они онда хитају на своје свакодневне по-слободе у једној другој борби за својегзистенцију као и други суграђани.

Чим засирају сирене за узбу-ну, они су одмах на својим ме-стима.

Наша летња и зимска исхрана

Како да саставимо наш јеловник то је, у данашњим прилика-ма, питање од огромног, живот-ног значаја за нашу егзистенцију и за наше здравље.

Полазећи са гледишта да су данас домаћи буџети махом ме-сечни, изнећемо само количине и врсте намирница које једна осо-ба треба да утроши месечно, да би одржала свој живот и здравље.

Основа ће нам бити зимски јеловник, на који смо упућени пуних 8 месеци у години, док ће други, летњи јеловник, бити само његова варијанта са уношењем сезонских свежих намирница.

Потребан број калорија је до-ста растегљив и креће се од 2.000 до 6.000 дневно. Али, узимајући у обзир редовне послове једног градског становника (осем рад-ника на тешким пословима), про-сечно 3.000 калорија дневно у току зимских, јесењих и проле-њих месеци је доволно. Белан-чевина, масноће, угљени хидрати-вода и со потребни су за одржа-вање функција у организму.

Беланчевина треба унети у организам дневно бар 80 грама. А што се тиче осталих наведених састојака њихова количина је мање важна, тако да, при нашем јеловнику, њиховог недостатка неће бити и не морамо да их нарочито узимамо у обзир.

Потребе у витаминима су у толико значајне, што се после-дише појављују врло брзо. Док се на пример дејства услед не-достатака калорија, или беланче-вина, масноћа и др. појављују тек после више месеци, услед недостатка витамина појављују се већ, после неколико недеља.

ОСНОВНИ ЗИМСКИ ЈЕЛОВНИК

Најостварљивији и најздравији зимски, односно основни месечни јеловник за једну особу био би следећи:

Хлеб	— — —	7.5 кгр.
Тесто	— — —	3 кгр.
Пасуљ, односно грашак сочиво или гершла, у- купио	— — —	6 кгр.
Кромпир	— — —	7.5 кгр.
Кисео купус	— — —	3 кгр.
Говеђина барена или жи- винско месо	— — —	1 кгр.
Свињско месо печено и- ли пржене	— — —	1 кгр.
Сир	— — —	1 кгр.
Јаја	— — —	10 ком.
Маст	— — —	500 гр.
Зејин	— — —	250 гр.
Путер	— — —	250 гр.
Црни лук	— — —	1 кгр.
Зелен (мркva, паштрак, першун)	— — —	1 кгр.
Шећер	— — —	750 гр.
Суве шљиве	— — —	3 кгр.

По научним табелама ова исхра на даје нам месечно око 90.250 калорија, што је просечно сасвим довољно. Беланчевина нам даје око 6.350 грама, док је минимална потреба свега око 2.500 грама.

Затим, овај јеловник потпуно

подмирује потребе у витаминима А, Б и Г 2.

Пељагра настаје услед готово искључиво исхране пројиним брашном. Пошто је наш јеловник не предвиђа, од те болести смо такође обезбеђени.

ТЕШКОЋЕ СА ВИТА-МИНОМ Ц

Најтеже је са витамином Ц. А он је врло важан, јер његов недостатак доводи до тешког и честог смртоносног скрбута, а недовољне количине до честих других сличних оболења као: општа малаксалост звана „про-лjetna slabost“, бледило, губље-ње апетита, застој у телесном развоју, отекле десни, квадни и расклапањи зуби, неотпорност према загајним болестима.

Међутим, тешко је утврдiti где и када има потребних коли-чини витамина Ц. Ма да га нај-више садржи поврће и извесно воће, услед кувања и стајања он се тако губи, да га често у на-шем изнетом јеловнику концем зиме или почетком пролећа уп-ште неће више бити.

Од намирница које нама стоје на расположењу преко зиме нај-више га сачувају пресац купус-расо, бабуре из туршије, кувани парадајз, пекmez од шипака и слатко од рибизли и огроziла. Дакле, док се не појави свеже поврће, и воће, ове драгоцене зимске намирнице морате би се редовно, уз остало јело, налази-ти на нашој трпези.

Наш јеловник такође је потпу-но оскудан у витамину D, неоп-ходном дечи и трудним женама против ракитиса и омекшања ко-стију. Има га у путеру и жуман-цету, али најбољи је рибљи зеј-тин, а поред тога сунчаче на при-ролном сунцу и под квадр лам-пом.

А кад на тржиште стегни све-же поврће и воће имајмо у виду да највише витамина Ц садрже сирове: паприке, першун, рен, мркva, каффиол, перје од лука, купус, парадајз, ротквице, шљи-ве, огроziла, дине, малине и ри-близе.

ВАРИЈАНТЕ ЗА СЛА-ДОКУСЦЕ

Да бисмо дали још већу сло-боду домаћици, подвлачимо да се ни овог нашег јеловника не мора слепо држати и може да прави доста алтернатива.

Тако се пасуљ може смењива-ти са истим количинама грашка, сочиве, гершле или пиринча.

Тесто са кромпиром, али воде-ћи ратуна да је хранљивост тес-та око 3 и по пута већа од хран-љивости кромпира, па да према томе уместо 1 кгр. теста треба узети 3 и по кгр. кромпира.

Свеже месо са истом количином сувог или сувомесна-тог производа или сувом слани-ном, односно рибом, водећи ра-чуна да је хранљива вредност ри-бе равна говеђем, а упола мања

од свињског меса, или пак са сиром, имајући у виду да је хран-љивост масног сира равна и чак већа од хранљивости свињског меса.

Јаја ни у ком случају не заме-њивати месом или сиром, јер би-смо на тај начин изгубили нај-већу количину витамина B 2.

Кисео купус никако не заме-њивати неком другом намирни-цом, јер нам он у току зиме даје знатну количину витамина Ц, на-рочито у пресном стајању.

ЛЕТЊИ ЈЕЛОВНИК

У току летњих месеци пре-ме-нијемо јеловник избавивши па-суљ, односно грашак, сочиво или гершлу, затим кисео купус и суве шљиве, док ће остати ставови бити исти. Овим ћемо изгубити

месечно око 34.000 калорија.

Без опасности може за време лета наш организам да се задово-љи са 15.000 калорија мање ме-сечно. Остатак од око 19.000 ка-лорија најакнадијемо месечном потрошњом од 20 кгр. сезонског поврћа, које даје просечно 50 ка-лорија по килограму и са исто

толико домаћег сезонског воћа, које има просечно исто коли-чну калоричну вредност. Известан губитак у беланчевинама неће бити значајан, док ћемо врло

много добити у за нас тако важном и оскудном витамину Ц.

Наравно да и овде могу да се врше извесна отступања, те онај који више воли поврће може да повећа његову потрошњу на па-чун воћа, или обратно.

Станбени проблеми после бомбардовања

Изузетни догађаји доносе изу-зетан начин живота, а с тим у ве-зи и изузетне проблеме. Тако се изненада поставља нов стан-бени проблем. Многи београђани који су раније засирили од периферије, сад би били врло скрбни кад би могли добити тамо бар једну собицу, макар са свима не-удобностима. Мора се признати да су се становници периферије показали врло предсуртљиви пре ма својим суграђанима из цен-тра. Готово сви периферијски ста-нови препуни су рођака, кумова и пријатеља који су се тамо пре-селили са најпотребнијим ста-врима.

Но, и на том пољу има извес-них појава шпекулације, те су цене собама на периферији по-челе да скчују до баснословних цифара, какве раније нису до-стизале ни најлуксузније виле са стилским намештајима, гаражама, воћњацима и базенима.

Многобројне породице, чији су станови у граду пострадали, сме-стите су се такође у главном код својих рођака или познаника на периферију. Али, требало би по-вести рачуна да је такав смештај свакако привремен. Због тога се намеће потреба доношења мера које би овим породицама обез-бедиле дефинитивно и најхитнијим путем одговарајуће станове.

Оштећени и напуштени станови

У граду поставља се пак хитан проблем оспособљавања оштећених становица за становљење. И у том правцу потребне су одговарајуће наредбодавне мере о реквизицији на-пуштених становица, с тим да се у-ступе становницима који су услед бомбардовања остали без стана и намештаја.

СРПСКИ ДОБРОВОЉАЦ

НАША ОДГОВОРНОСТ

У току последња два месеца тешких и судбоносних борби нестало је из наших редова много младих и дивних другова, угасло је много радосних живота и замукло много још доволно неизражених стваралачких срдаца. Тешко је и рећи какви су то губици. Колико обећања лежало је у њиховим карактерима, колико вере, одушевљења и спонтаности у њиховим осећањима! И под тешким притиском терета борби и неразумевања бујала је у њима необуздана животна снага зауздавана једном једином тежњом, да се до потпуног сагоревања посвете служењу свом Роду. Та тежња стварала је од њих аскете, херојске аскете, и вјала незаборавне ликове младих народних хероја. Та деца умела су да гину као прекаљени борци, да верују апостолском снагом, да се самоизграђују као најодговорнији народни војни. У сваком од њих лебдела је у свести слика патњом ојаћене земље, одзывао у уshima крик распетог Српства и римовао у сваком удару била ритам националне историје наше. Са сваким од њих отишao је у гроб по један неизражен живот.

Смрт ових младих наших другова, поред свег осталог значења, има за нас, српске добровољце, и свој посебан смисао. Сваки од њих повећао је својом смрћу терет наших одговорности. Поред двоструке одговорности: пред историјом и пред будућношћу нашега народа, све јаснија и све тежа бива и одговорност пред друговима који су пали. Не изневерићи њихове жртве, показати се достојан њихове спремности за борбу, истрајати на путу на којем су они пали, и победити у крајњем и коначном обрачулу, који неће бити само обрачун са пушком у руци, то је аманет који су нам они својом смрћу оставили. Добровољаштво неби било добровољаштво када би тај аманет напустило. Нема благослова тамо где се гробови заборављају, као што нема великих дела у чија остварења нису уклесани животи најбољих међу најбољима. То је пут којим се стиже ка великим остварењима, и што је теки, страјалији и крвавији тај пут, то су већа, лепша, трајнија и величанственија остварења. У самим најинтимнијим основама живота уткана је та логика стварања, а кроз жрту Христову добила је божанско потврђење. Највећи човек БОГ, Исус Христос, прошао је кроз највеће патње и дао Човечанству највећи идеал.

Стојећи над гробовима својих младих другова, са

којима смо до јуче друговали и борили се, прелазећи са неизмерном љубављу све терете живота, немогуће је да не осетимо величину њихове жртве и значај наше одговорности. Без псовки и јадиковки, без тражења хвале и славе, без истицања и претеривања, наш став је мушки озбиљан: не дозволити да се данас ма ко игра некакњено народном судбином, и не дозволити да ма ко сутра профанише жртве наших најбољих другова. Горко искуство од после Светског рата, када се однос снага променио за „на лево круг“, учи нас данас да ствари најозбиљније поставимо на своја места. То захтева од нас одговорност пред народном судбином, то захтевају од нас жртве палих другова.

Дакле трострука одговорност: одговорност пред народом историјом и пред народном будућношћу и одговорност пред жртвама палих првобораца. Добровољаштво је и потекло из тога, што је јасно сагледало и схватило, да народ српски није само ова генерација која данас настањује српску земљу, него да у тај народ спадају и све оне генерације које су је вековима настањивале и изграђивале па да према томе ова генерација није ни овлаштена да уништава или дозволи уништење онога што је вековима стварано пре ње и без ње. А исто тако, јасно је да се живот српског народа неће завршити на овој генерацији, која тренутно настањује његову земљу и да због тога та генерација нема ни права

да ускраћује живот новим српским генерацијама. Због те две одговорности, које су у ствари једна јединствена одговорност пред народном судбином, никнуо је онај несаломиви борбени дух добровољаштва, кога су већ многи имали прилике да осете. А трећа одговорност настала је у сред борбе, као њен неизбежан и природан резултат. Дужни смо да нашим палим друговима загарантујемо светост њихове жртве. Ово утолико пре што жртве још нису на измаку, а она права, крвава и немилосрдна борба као да тек почне. Навалиле су црвене орлушице као злослатни стрвинари на израђено тело Србије, да га до последње капи крви испију. Са свих страна у бесомучним налетима, понесени сатанском мр-

жњом и зверском кровожедношћу јуришају Титове преодринске и несрпске хорде и на свим странама бивају одбијене крвљу и животима наших младих другова. Радојко, Југ, Милованчевић, Младеновић, Шпирин и остали падоше пред свима. Данас их више нема, али они још живе. Живе у нама, у нашим срцима и душама, у нашој вери и песмама, и изнад свега у нашој животу и непоколебивој одлуци да будемо достојни њихових жртава и верни њиховом завету.

Свест о одговорности пред њима, за правидно и коначно остварење заједничких идеала, водиће нас у нове борбе и у нове победе.

И. МИЛАЧИЋ

БОРБА ИЛИ — ИЛИ

Пре неки дан се са радија Лондона јавио „југословинском“ народу јеврејин Бауер из Загреба, који је на нашем језику даједно драгоценом признање да је ово заиста јеврејски рат, јер је између осталог рекао да мира у свету неће бити докле год се јеврејима не признају све где права која су они уживали до овога рата, а ово нарочито у Европи где су јевреји у многим земљама своја ранија права изгубили.

Овај говор је веома карактеристичан стога, што јевреји њиме откривају своје карте. Јеврејин Бауер отворено и недвосмислено овим признаје да се у овоме рату одлучује о јеврејским интересима и да се снаге совјетско-англо-америчке коалиције боре за јеврејске интересе у свету. Овога отворено скидање маске нисмо ни ми очекивали.

Јер скидање маске је веома карактеристично. Прво, не говори Бауер са неке тајне станице које би се могли одрећи било Енглези било Американци, већ говори са лондонске радио станице, која је званична енглеска станица и сва је у служби енглеске политике. Што је Енглеска ставила своју званичну и највећу станицу јеврејину Бауеру и за овакав говор, само је доказ да Енглеска себе заиста сматра упрегнутим и у јеврејске циљеве. Ово је у ствари признање Енглеске да служи јеврејству а српски добровољци су то од свога почетка увек говорили.

Друга је карактеристика овога говора, да га је одржао пунокрвни јеврејин, некада угледни члан загребачке чаршије, а он то није могао да одржи без споразума са својим политичким војством, коме је тајност била до сада највеће оружје. Јевреји су и до сада водили политику, те још како, и борили се за своје интересе удржавајући час један

час други народ у своју службу. У нашим школама учи се у историји да је Србији призната независност државна на Берлинском конгресу 1878. године, али се нигде не учи да је енглески претседник владе лорд Биконс菲尔д, а то није нико други него јеврејин Дизраели, условно пристанак Енглеске на српску независност признањем јеврејима у Србији истих права која уживају и Срби, што су претставници Србије морали да прихва-

те. А толико је јеврејима било дosta да се у нашој земљи оправи спремајући ужасну пропаст земљи чије су гостопримство уживали.

Тајност јеврејског политичког пословања била је услов њиховог успеха и због тога су јевреји увек строго водили рачуна, да дају изглед људи, који се у политику не мешају. Кад је 1936. године, новосадски адвокат јеврејин Дохањ, упутио своје отворено писмо Димитрију Љо-

тићу. Г. Љотић је на ово писмо одговорио тако да је цео свет очекивао да нестриљењем, како ће се јеврејин Дохањ извучи из нездогне ситуације у коју су га одлични разлоги г. Јотића били ставили. Овај одговор адвоката очекиван је са великим интересовањем још и због тога, што се знало да иза њега стоји цело наше па по потреби и међународно јеврејство, па је било љу-

(Наставак на 6-ој страни)

Слика лево: министар Олтан на положају. Слика десно: После напорне потере за партизанским бандитима добровољци користе неколико тренутака одмора.

(Фото: Васп. отсек С.Д.К.)

ОЗБИЉНА ОПОМЕНА

Дух «савременог», боље рећи поквареног друштва, обухватио је нажалост и велики део наше српске омладине. Та омладина, лутајући и прихватајући идеје страшне српском народу, заборавила је на своје праве дужности према њему и одала се животу који јој ни најмање не приличи. Не осећајући тако никакве љубави према Српству, почео се тај део наше омладине полако дегенерисати и губити у својој беди у бурном времену садашњице.

Сваки народ почива на својој омладини. Несумњиво је да је то тачно, али ми морамо ако желимо истину знати констатовати још једну чињеницу: Није потребно имати само омладину, важније је како је васпитана та омладина. Да ли је она достојна да понесе не својим плећима у будућности судбину свога народа и да ли је она оличење народног духа. Имати омладину без икаквих духовних вредности, без икакве здраве снаге и чистих идеала, то је највећа срамота свакога народа и сваке нације. Зато омладину, од првих дана њеног живота треба васпитавати у здравом народном духу, одгајивати је и уливати јој љубав чисту, хришћанску и светлу.

Код нас се о томе није водило много рачуна и омладина је препуштена сама себи. Лутајући без икаквих виших идеала, падају је она под утицај многих негативних по народну заједницу чиниоца.

Такав случај у нашем народу је просто јединствен. Таква духов-

на беда, таква себична индивидуалност могла се нажалост наћи у нашој омладини. Ако посматрамо већину њену можемо добити без претеривања овакву слику: оригинална духовна учмалост без икакве конструктивне снаге, савршена индиферентност за опште прилике у земљи, невероватно отсуство здравог народног духа и велика наклоност ка свим могућим и немогућим негативитетима овога света. Општа оцена: мустра без вредности, тј. народ наш без будућности.

Мањи, али снажнији део омладине није пошао њеним поквареним путем, већ је чврсто у овом бурном времену поставио себи задатак: пробићи пут и начин који би нашу омладину, нашу народну будућност спасао од пропasti.

То нам није било нимало тешко. Потребно је било само мало вратити се у назад да би нашли на неисцрпан извор здраве народне снаге. Та снага је српски народни дух, ослобођен свих могућих и немогућих савремених политичких и социјалних чинилаца са стране, који су већ својим штетним утицајем деловали на нашу омладину да скрене са правог и јединог српског пута.

Нашавши такав лек за тешку и преопасну болест наше омладине ми смо је са великим љубављу почели проносити кроз њу, да би се тако излечила од болести која је постепено али сигурно разараја и врло мале преостале делове здравих народних схватања. На томе послу ми смо играли уло-

гу лекара а посрнула српска омладина улогу болесника. Нажалост ми као лекари нисмо од наших болесника добили никакве подршке у току њеног лечења. Уместо да у њиховим очима нађемо на опште разумевање и одобравање нашега рада, ми смо напротив наилазили на мрске и подле погледе који нам нису жељели нимало добра.

Али ни тада ми се нисмо поколебали у своме ставу, који снаге добија на вечним истинама српског народног духа, као што би то учинио сваки други обични лекар. Напротив, ми као лекари народних схватања и народног живота, већ посрнулог, сазнавши ту истину добили смо још више снаге за њихово лечење, и бацили смо се са још већом љубављу на своју лекарску дужност.

Али наш тежак болесник, наша српска омладина није могла ни тада да нас разуме, и уместо да нас прими отворена и искрена срца, она нас је презрела и одбацила од себе.

Тешка и подмукла болест није мирувала већ је постепено, разрађујући младу и межну душу, дошла до неизвесне агоније. Ми као верни лекари, волећи безмерно свога болесника, у чијој смо смрти гледали и своју, нисмо га одбацили и напустили као што је то он од нас учинио, већ смо са још већом љубављу и већом духовном снагом и приступили његовом лечењу и његовом спасавању.

Ми морамо признати да је болесника врло много, а лекара мало. Али нас лекаре ни та истинита чињеница није могла поколебати, јер ми нисмо пошли за важима већине већ за истином. То нама није ништа сметало да у току своје борбе, у току спасавања тешког болесника, истрајамо и поред свих неразумевања и поред свих клевета и нападања. Напротив, у тим часовима ми смо са још већом љубављу и снагом приступали своме послу, свесни да лечимо свој народ и своју будућност. Јер своју личну срећу

ми налазимо у срећи народне заједнице. Срећа изнад њеног оквира не претставља за нас ништа. Отуда и још једно оправдање нашег става и наше борбе.

Поред сва наше добра воље и многобројних напора и жртви које у току своје борбе са народном болешћу подносимо, дошло је време да и наша омладина — тај тежак болесник прогледа својим очима, да одбаци од себе заразне клице које сада у напону своје снаге прете да је униште дефинитивно. Дошло је време када наша омладина треба да се ослободи од прљавих окова тужинштине, да прими и да се напоји српским народним духом, кога данас ми српски добровољци — њени лекари носимо.

Јер заиста тешки су и мучни часови ове агоније, која сваким часом прети да угаси наш живот. Да би се смрт избегла потребно је одбацити од себе сва прљава и ненародна схватања савременог покварењаштва и покајнички се вратити неисцрпном врелу народних вековних истине и сазнанња.

Потребно је у последњем тренутку отворити своја крмељиве несрпске очи, које су живеле у мраку лажи и срама, да би се напојили правих српских духовних прегнућа и чистих светих идеала наше отаџбине. Крајње је време да наша омладина, тај тежак болесник приђе искрено, братски и чиста срца српским добровољцима — тим будним лекарима народног живота. Да нас је потребно да сваки поштени или залутали српски омладинац помогне и доприносе победи српских идеала, за чије се остварење боре млади српски добровољци.

Иначе, може бити касно...

БОРБА ИЛИ — ИЛИ

(Наставак са 5-те стране)

ди, пријатеља г. Јоћића, који су сматрали да је г. Јоћић удао у по себе веома незгодну полемику, са противником који располаже читавим штабом за овај посао као и читавом једном организацијом. Господин Јоћић је свима тим својим пријатељима одмах устједио да је адвокат Дохај у опште неће ни дати више никакав одговор на његове разлоге, јер јеврејство нема рачуна да се у опште у јавности говори о јеврејима као људима који и политички мисле. Јеврејин Дохај је у опште учинио погрешку што се јавио преко јавности, јер су јеврејски планови такви, да ако би јавност са њима била упозната, цео свет би се морао да дигне против јевреја. И тако се је десило. Адвокат Дохај је зајутао и никде се више није појавио. Знали су јевреји да ће им бити боље да остану у сенци него да полемишру са г. Јоћићем. Ово су учили јер им је тајност била неопходна.

Тако су јевреји радили не само код нас него у целом свету. Тако су бар радили до скора, па и за време овога светског рата. Тврђење да је ово рат за јеврејске интересе, одбацivalи су и јевреји и њихови пријатељи, како боравици тако и демократије.

Сада пак и јеврејство је склоно маску и показује се у својој првој боји. Све више јевреји морaju да излaze из поморчина и

да се јављају као отворени учесници у пропаганди против националиста, било као агитатори баш и за саму јеврејску ствар. Говор Бајеров припада овај посао као и читавом једном организацијом. Господин Јоћић је свима тим својим пријатељима одмах устједио да је адвокат Дохај у опште неће ни дати више никакав одговор на његове разлоге, јер јеврејство нема рачуна да се у опште у јавности говори о јеврејима као људима који и политички мисле. Јеврејин Дохај је у опште учинио погрешку што се јавио преко јавности, јер су јеврејски планови такви, да ако би јавност са њима била упозната, цео свет би се морао да дигне против јевреја. И тако се је десило. Адвокат Дохај је зајутао и никде се више није појавио. Знали су јевреји да ће им бити боље да остану у сенци него да полемишру са г. Јоћићем. Ово су учили јер им је тајност била неопходна.

Ал то је уједно и знак да јеврејство исрпљује и своје последње адете. А антисемитизам у свету непрестано расте и све је већи број оних који сагледају јеврејску опасност.

А то ће и довести до пораза јеврејства.

Избацање и последњих адeta из руку знак је за јевреје да им већ пораз долази.

Верус

ОД ШАПЦА ДО БЕОГРАДА

У тескобној кабини путничког брода „Прешерн“, који саобраћа на линiji Београд—Шабац и на траг, седи неколико добровољаца, окупљени до самог кревета на коме лежи тешко рањен каплар-митраљезац 8. чете II батаљона III. пуковнице Српске армије. Дебело слој завоја, превучен преко леве слепоочилице и десно замагљено око сведоче о величини задобијене ране. Руке забачене над главом. Покаткад тешко рањен каплар Вујовић ломљењем прстију и грчевитим трзајима руку савлађује болове у глави и грудима.

У кабини се скоро ништа не чује. Болничар Алимпић и спроводник Димитриј Богић нуде га разним понудама, сакупљеним на брузу руку. Капетан Дилберовић, који се ту задесио, повео је рачуна да се рањенику спреми топло, чорбасто јело...

Док се о прозорчић кабине одбijaју млазеви набујале Саве, разајени Вујовић прича о борби у којој је рањен. Светлуцање не повређеног ока и необуздана жеља да каже што је могуће више, допуњавају причу о борби која је дан-два раније беснила у Срезу азбуковачком, недалеко од Љубовије.

Далеко бројнији бандити јуришали су, у масама, на нашу посаду у селу Узовници — прича рањени Вујовић. Митраљезац Д. Николић са својим људима мајсторски је одолевао нападу. Пре тога на другом месту водник А. Стојић, у првим тренуцима неочекиваног напада, скоро голорук, песница је дочекивао бандите, све док се није доћео ручни граната. Налазио се на бункеру са својом десетном митраљеском ватром, у стајењем ставу, обасио сам бандите који су час појединачно, час у мањим и већим групама, јуришали на бункерску посаду. У тренутку када сам можда прешивљавао најбурније тренутке у своме животу, заглави се метак на митраљеској певи. Са свију страна, око нас, падале су ручне гранате. Већ су се из противничког тabora чули повиши на предају и иронични узвици. Немајући куда, није ми преостало ништа друго, дохватим пушку. Нашао сам се тако скоро лицем у лице с једним бандитом. Све ми ми изгледа да смо обојица исто времено испалили метак. Тако сам рањен...

Већ смо прошли Забрежје. Разајени митраљезац Вујовић хтео је још да прича, последњи пут пред растањак да дозначи другима око себе како ће се по спретном оздрављењу поново борити против бандита, за земљу за коју ће и свој живот положити. Болови у глави, повремени или јаки — то се види јасно — не дозвољавају му, међутим, да заврши започету причу. Само, с времена на време, као искре светlosti сунца сакривеног за облакима, чује се:

— Шта је с мојим командиром Башком? Он је у истој борби рањен. Као ћемо се опет наћи заједно? Друже Богићу, да ли ће му морати сећи рањену почту?

Брод улази у београдско пристаниште. Мало касније већ је један аутомобил пренео је још једног рањеног добровољца до куће оздрављења. Пакосни погледи сите и напите београдске омладине, успут, још више су распаљивали наш нагон за борбу против непријатеља српског народа.

З. С.

Песма џалих

Пали смо млади, поносни и ведри;
У јесен кад жуте кукурузи једри,
Спустила нас у гроб већног друга рука
Пали смо млади, без суза и мука.

Под земљом сада и лежимо мирно,
Дах пролетњи као права, добра мати
Милује нас. Сунце кад брда позлати,
Над нама је небо плаво и прозирно.

У пролеће кад нас зеленило крије,
И око крстаче трава сиљно буји,
Гробовима нашим прође уздах мајке;
Једај сестре ил' невесте што чека.

Другови нас увек похађају верни
Победна им песма широм земље звони;
Нова, сиљна, снажна, заветна и смрна.
— Устрептале душе завет дају они!

У те светле часе када рука друга;
Невидљива, топла грли наше хунке,
Знамо да наше настављају дело,
И тад нам у гробу бива бело... бела.

ВУКАШИН ЖИВАНОВИЋ

свршени матурант

Рукопис за добровољачке стране слати на адресу: Штаб Српског добровољачког корпуса (Васпитни отсек), Милоша Великог 7, Београд.

БОРА СТАНКОВИЋ МАГ НАГОНСКЕ СЛОБОДЕ

Када је 1899 умро знаменити српски приповедач и романсиер Светолик Ранковић, српска уметничка мисао, увек бодра, увек непресушна, није се збунила већ је одмах, такорећи на лицу места, нашла свог изабраника и преко њега још снажније кренула напред.

Тај изабраник био је Бора Станковић, крупно име српске прозе.

Прошло је 45 година како је његово тачно перо повукло траг превасходног историског значаја.

Већ првом својом књигом, једном малом збирком приповедаца, Бора Станковић је као из животне утробе на видело дана изнео најтамније пружине оних људских душевних радњи, које не знају ни за какве препреке, или се преко препрека преливају силином, на чијој површини блиста нека тиха, пригушена запенутост, нека дубока испреплетање једрих и бавних нагона, блиста и лице и наличје пуног крвног струјања, које од пете до темене прокима и потреца људско створење у његовој печалној борби за животном равнотежом.

Тако и толико, да је у српској књижевности Станковић прво претставник најшире нагонске слободе.

Као развигор априла и маја, илјада бела над морском пучином јоргованске боје, Станковићевом прозом листају и пупчају час људи обесни и пресни, час убоги и класти, час пожари бурних страсти, час ћувици и наслаге неохлађена пепела, да његовом прозом јејди лик за ликом божјих створова, врелих као да су под срцем Африке, и ледених као да су са Аљаске.

И тако, Бора Станковић је на једну, већ вељда десетак песама над песмама тавне људске страсти испевао језиком који се површином зове српски, али који садржином звучи и хучи општевечански.

Није Бора Станковић писац само нагонских сладости, нагонских жалости.

Није Бора Станковић писац само разблудних првина, разблудних сировина.

Није Бора Станковић писац само Гаванских раскоши, ил писац недаћа убогих Лазара.

Као облак тучни над дотле спрженом ледином српске нагонске осећајности, Станковић је први пошкропио и оросио оно што се тамо неким стручним језиком назива — психологија крви.

Он је први тешки сен бацио на свели рационализам, на уморни мозак, на такозвану интелигенцију, на такозване учевно и школовано срце, и као тежачким спром пресекао људске артерије и вене баш тамо, одакле ће најбоље прозрети саму срж зрнаца и такозване плаве и такозване румене крви.

Бора Станковић у свим својим списима није фолклорист, није сексуалист у уобичајеном смислу речи, већ први српски песник крви, онако као што су божури круне животне силине, која се крије, па кључа, па избија из белог сока подземног корења, подземних жилица.

И тако, Бора Станковић је први од српских писаца, који је крв људску, здраву и нечисту, као животну супстанцу узнео до степена друштвене колотечине.

И сада, када се после 45 година читају прве приповетке, па затим драме и романе Боре Станковића, када се са страница на страницу задихано силази у румене лабиринте подсвеснога живота, из чијег царства, бледила боје месечеве, један за другим ничу витези мочница, витези кич мене мождине; када се листају поглавља страстивих описа природе, где су и виногради и потоци наврели од страсти, где је читаво царство глувних чини по месечини, царство пред којим падају оквири и обзири и породице и традиције и друштва и појединца — јасно се увиђа колико је и како Бора Станковић први писац словенског шуга, који је с невероватном снагом дао и изразио — спли хормонски свет.

Спли хормон као космички

зрак, то је оно што је Бора Станковић, поред осталога, епојски подарио српској књижевности.

У велике српске писце Станковић не спада по томе што је, речимо, дао галерију сладострасника, ил што је крвоточно гледао на душевне радње стечене или наслеђене; нити пак што је свој свет, своју природу нагонски крећао, нагонски заустављао, ил што је сплете законе хормонског живота стављао изнад закона разума, ил закона друштвеног одабирања.

Бора Станковић је велики српски писац по томе што је своме изражавању дао пуни епојски замах.

Од брда као одваљен, широких прса и рамена, раскорачен и раскриљен као орлушина, он је имао даха за десеторицу, опажаја за педесеторицу, да његови састави као раке епојски теку, час преко драма час преко романа, а над њима увек лебди исти поглед на свет, исти животни став; иста уметничка ударна снага — ширине коју је могао имати само један велики песник у прози.

Бора Станковић, својим епојским замахом дао је српској књижевности снагу једног богоданог барда.

У српској књижевности има вазда већих писаца, али се на прсте могу изабрати они, за собом који су остварили право књижевно дело.

Књижевно дело од почетка до краја једро, чврсто, заокружено, подједнако снажно, подједнако стилизовано дуж целе пређене путање; књижевно дело без слабих места, изливено можда наоко и ухо рапаво, али изливено искочно, громадно.

Књижевно дело својствено, ново по садржини, ново по површини, печално, големо, час благо као месечина, час жежено као сунце; књижевно дело, које је по грешно назвати српска сума јеротике, већ књижевно дело које, баш као и у науци хормони, још стоји неиспитано, правилно неочењено.

Јер хормонски историјализам Боре Станковића благо је свих јужних Словена, кичма балканског подсвесног живота, опевана речима громадног српског језика.

Јер од најмањег страстивог на драјкаја па до најсложнијих нагонских сукоба, у делима Боре Станковића дата је пун скласта душевних доживљаја, чији се корени налазе још у преисторијском човеку, а гране чије се вију у врхунцима данашњих најкултурнијих изабраника.

Митке, Софка, Коштана, Хаџи Тома, нису карактери и типови у обичном, књижевном смислу речи, већ носиоци оног биолошког одабирања, за које је још Хераклит рекао: „да је ћуд људска устvari сама судбина људска“.

Људску ћуд Бора Станковић је изразио ширином, ретко коју је наћи и код писаца светског гласа, те није чудо дела његова што су на језике толике преведена.

Убаво Врање, убавог писца је и дало.

Прошло је 45 година како је би студијама других писаца сишао са личног пута, тада је, на сваки начин, и за њега, а и за нас, много боље, што је остао личан и доследан своме крају, својим људима, својим сновима. За све време живљења он никада није изашао из круга који

ПЕСМА СОФКИНЕ ЧЕЖЊЕ

Одломци из НЕЧИСТЕ КРВИ

Онда би почела да иде... Онда би почела да разговара са цвећем. У сваком би цвету налазила по једну своју жељу, у не обузме оно „њено“: снага јој у часу затрепери и сва се испуни миљем. Осети како почиње сва да се топи од неке сладости. Чак јој и уста слатка. Сваки час их облизује. Од бескрајне чежње за нечим осећа да би јајка.

И тада већ зна да је настало, ухватило је оно њено „длогобо“, када осећа: како није она сама, једна Софка, већ као да је од две Софке. Једна Софка је сама она, а друга Софка је изван ње, ту, око ње. И онда она друга почиње да је теша, тела јој и мирује, да би Софка, као неки кривач, једва чекала, када ће доћи то, када ће лећи, и онда, осећајући се сасвим саса, у постели, моћи се сва предавати тој другој Софи.

Тада осећа како је ова дубоко, дубоко љуби у уста; рука јој глади косу, уноси јој се у нелда, у скут, и знајући за Софкине најтнане, најслађе и најлуђе жеље, чежње, страсти, грли је тако сило, да Софка кроза сан осећа како јој месо, оно ситно по куковима и бедрима, чисто пуча. У јутру налазила би се далеко од материне постеле и са загрљеним јастуком а сва ознојена. Даљу, кријући се и од матери и од свакога ко би дошао, чео би дан преседела тамо иза куће, у башти.

И тада би, готово као луда, почела да разговара са цвећем. У сваком би цвету налазила по једну своју жељу, у сваком цвркуту тица по који неиспевани, неисказан уздах и глас неке песме.

И онда би почела да осећа оно што јој је толико пута долазило и што никада себи није могла да објасни... Све, све то, и ти снови, и ова башта, цвеће, дрвеће, и више ње ово небо, а испод њега, око вароши, они врхови од планине, и сама она, Софка, у исто овако одело обучена, исто овако седећи, пред истим овим цвећем, па чак и сама кућа, из куће гласови и идеје или матере или других, и саме речи, жеље, нагласци, све то, чини јој се, некада, не знаја, у које време, али исто, исто је овако било, постајало и овако се кретало. И онда, што би ближе вече, све би то, а и она заједно са свим тим, као да није на земљи, све јасније, издвојеније, све заносније, силније бивало, да је она, долазећи из баште овамо кући, од раздраганости и спречи чисто руке више себе дизала и у мало на свак глас не певала. Али то није смела. Само се трудила да мати од тога штогод не примети и зато, и ако не би била гладна, само да је не би мати заглавала, силом би вечеравала и одмах се одвајала...

БОРА СТАНКОВИЋ И ПЕТАР ЕГЕ

Личност Боре Станковића, и гај у младости зачарао. У мајдани кућици на Дунаву, живећи као чиновник уметничког одељења Министарства просвете. Београду, он је неговао кућу. Мала башта, сунчокрет руже, голубови, то је био његов свет у који је бежао када се срти друштва и градске вредности.

Савременик двају генерацја које су се смениле у нашој књижевности, Боре Станковић је ставио трага у успоменама и људима и друге. Круг Јанка Веселиновића, Света Симић, Јаша Продановић и други, који су сви тада службовали у Станковићевом родном месту Врањи (рођ. 1876, а умро у Београду 1927).

Као син једног скромног занатлије, Станковић је било на мењено да оде на занат и да се и сам посвети коме од заната. Али, захваљујући наведеним професорима, који су у њему видели не само једну интересантну природу, већ и добар књижевни талент, после свршене гимназије одлази у Београд, и ту постаје чиновник. Студије нисе никада завршио, што се на његовом књижевном обиму доста опажа.

Кроз његова дела, специјално роман „Нечиста крв“ и драме „Коштана“ и „Ташана“ упознала га је и наша, а и страна читајачка публика. Да је ово за упознавање Боре Станковића било доста и за странце, говори речи то један интересантан догађај који се десио у другој половини Петковић-Дису, Сими Пандуровићу, Светиславу Стефановићу, Милану Ракићу, и у сваком олјају Станковић је био само врањац, човек са југа, један божем који је могао сатима седити у друштву, слушати прерипке и песме, а да сам на њих не реагира. Он је био ту, али у својим сновима, у које нико није умео ни могао ући непосредно, већ са кроз његове књижевне радове.

Кроз његова дела, специјално роман „Нечиста крв“ и драме „Коштана“ и „Ташана“ упознала га је и наша, а и страна читајачка публика. Да је ово за упознавање Боре Станковића било доста и за странце, говори речи то један интересантан догађај који се десио у другој половини јуна месеца 1925 године.

(Наставак на 8-ој страни)

Стари дани

Али доста! Нашта ово? Све је ово тако сиро, масно! Нећу то... Старо, старо ми дајте! Оно што мирише на сув босилjak и што сада тако слатко пада. Пада и греје срце. Ево:

Кићени стихови толико хвалиле су модерне српске лирике још увек су на подножју прозне епике, коју је велики Врањанац крајерски излио низ падине не само српске, већ балканске осећајности, досежући највеће могуће степене пуне нагонске слободе.

МАРИЈА „ПУНКТАТОРКА“

Жена Симе Милутиновића-Сарајлије

Врло занимљива личност српског књижевника Симе Милутиновића увек је још захвална тема за разноврсну обраду. Он је значио у своје време, прва половина прошлог века, кад и камо више него што је данас. У време свога живота он је сматран генијалним, нарочито с обзиром на свој спев Сербијанка и на своје две историје, о Црној гори „од искона, како ој каже у наслову, па до новијег времена, односно до 1835 године, и о Србији чије је политичке дogaђаје описано „од почетка 1813 до конца 1815.“

Сам приватни живот Симе Милутиновића имао је много авантуристичких елемената. Био је за оно време, права луталица, нестајан дух. Секретарисао је код претходника Његошевог, Владике Петра I, и у исто време био учитељ младог Његоша; у младости је служио у Бугарској, после путовао по Европи, нарочито Немачкој и Мађарској, да би се на крају смрио у Србији, где је напрасно умро 1847 године, прилично далеко од Сарајева, свога места рођења.

Сима Милутиновић се, највише баш захваљујући сталним својим путовањима, оженио касно, у 47 години својој.

Изнећемо историју ове Симине женидбе, јер она то заслужује.

У Будиму је 1836 године поред мајке живела двадесетогодишња модничка Марија Поповић. Била је то лепушкаста, али на плућима слаба жена, обдарена изузетном интелигенцијом, развијеном нарочито великим интересовањем за литературу српску. Она је, захваљујући заборављеном или значајном књижевнику Луки Милованову, који је био њен учитељ, дошла у додир и одржалава везе са многим правцима српске књиге.

У њеној кући, може се рећи, био је прави књижевни салон. Ту су се водили разговори о књижевности, читала се дела у рукопису и штампани, оцењивале ствари које ће се штампати у Летопису Матице српске, у Цвети, Родољупцу, Достометностима туну и осталим периодичним даљима тога времена.

Али свакако да се највише чија Симина Сербијанка, Марија Поповић је овај спен просто обожавала. Читала га је пријатељица и сама га је безброй пута читавала тако да га је, иако скончан, и доста сухопарног, скончан памет знала.

Итајући овако, Марија је уз много стихова стављала неке знаке („пункте“). То су обично била нејаснија места која су се доцније, у друштву, разјашњавала у правом смислу песниковој.

Полазећи за Лайпциг 1836 године да штампа Историју Србије, Сима је свратио и у салон будуће своје жене. Био је задивљен Маријом нарочито као женим која је много ценила Сербијанку. Видевши оне знаке стављене поред извесних стихова, он је назвао Марију Пунктаторком, који је назив Марија носила доцније и била по њему у српској литератури популарна.

Сима је још 1836 године чуо за „Марију Будимкињу“ и њено мишљење о себи као генијалном песнику. Тада су многи заједнички пријатељи стали наводиците. Марија пише у септембру 1835 године Вуку Карапићу о томе:

„Сад мислите кога ми младожењу казали! Г. Милутиновић! Истина да је то празан разговор, али ако што од тога буде, то ћу вам, кад буде јавити...“

О првом виђењу са Симом она пише Вуку: „Кад је Г. Милутиновић октобра у Пешти био, пагледао је и мене; ја сам се мом новом познанству врло обрадовала... Како је у собу корачио, познала сам га да је Милутиновић, по овој описивању. Али да ће ме исти Милутиновић просити, то ни у сну нисам сnila, а камо ли

да сам тако што помислити могла!“

Будући младожења се дакле допао Марији, а исто тако и њеној мајци. Ништа није имала да замери његовој личности. „Сем вели, неки мени смешни обичаја.“ „Смејте се и чудите ми се, али све је тако као што вам кажем, и није дружице.“

Међутим, она је ипак опрезна што се тиче материјалног осигурања будуће брачне заједнице. Њу је бринуло, да ли Сима може издржавати породицу. Ној је до садио туђи посао и она мислила да га у будуће не ради сем. Боже сачувај, неке невоље велике. Ово је она хтела и Сими казати када ју је просио, али била је толико збуњена пред великим песником да ни речи није могла проговорити о овој теми.

Сима је запросио руку Маријину 1836, али је венчање обећао тек по повратку из Лайпцига. И одржао је реч — две године доцније. 1838 године венчало се ово двоје „младенаца“, од којих је „младожења“ имао 47 а млада 28 година. Венчање је обављено 4 маја, као дана у који Симу, српска младеж овенча светом граном ловорике“ као највећег српског песника.

Мишљења заједничких познаника и пријатеља о овом браку била су подељена. Једни су говорили: „Једно лудо, друго још лудије!“, други: „Красно и лепо женско! Штета што се за Симу удала!“, а Вук Карапић: „Чубро је. Чубро. Жао је и мени сироте Маце.“

По Симиној смрти Марија је у Београду остала са сином Драгутином који се доцније школовао у Немачкој студирајући филозофију. Као професор нарочито је проучавао очева дела. Марија Пунктаторка се злопатила у сиротињи. Примала је скромну пензију од књажевско-српске владе, али се бавила и „адвокатском практиком“. Јер је, како тврде савременици, знала законик у прстима. Из начела је само сиротињу заступала.

Интересовала се за литерарна стварања све до смрти 1875 године. Сећајући се свога мужа, жалила се на судбину српског песника уопште: „А сада га као песника знам, а што је српски — сажаљевам...“

Написала је и Биографију Симину, коју је Ритерберг штампао у чешким новинама.

Пред смрт је побољшавала нарочито од очију. Доживела је прилично дубоку старост од шездесет и пет година.

В. Ф.

ПРВЕ СРПСКЕ ДЕФИНИЦИЈЕ О КЊИЖЕВНОСТИ

У предговору у једном преводу Зонаре, који је преписао и исправио неки Григорије (свакако један од ресавских преводника) се каже да је деспот Стеван Високи нашао „чуднију сију књигу мудрејшага Зонари“ и да је дао да се иста преведе.

Одмах затим се каже: „да је деспот Стеван Високи љубио књиге не само ради човечанске хвале као оно Птоломеј, него ради користи душевне, хотећи да њиховом премудрошћу накити обичаје је речи, и да њиховом благодеју душу просвети и к позија Бога привуче.“

Овај цитат из XV века свакако је једна од првих српских дефиниција књижевности. Та дивна дефиниција показује не само уплив који књижевност треба да има, не само циљ којем треба да служи, већ исто тако простира на лепу светлост на образованост оних људи, који су у првој четвртини XV века умели значај књижевности тако да лефинишу, како то с правом наводи Чедомир Мијатовић.

МИЛАН МАРКОВИЋ: ПРОЛЕЋЕ У БОМБАРДОВАНОМ БЕОГРАДУ

ВОЈИСЛАВ ИЛИЋ-МЛАЂИ

Песник родољубивог заноса

Војислав Илић-Млађи, књижевник и песник, има своје посебно место у српској модерној лирици.

Слободно се може рећи да су ретки песници кова В. Илић-Млађег, који су с пуним успехом били и популарни песници и песници чији су стихови красили наше најмодерније антологије.

В. Илић-Млађи почeo је да пише почетком овог века. Његови лирски замаси, својствени, оригинални, без подражавања постојећих песничких школа, још одмах у почетку створили су му лепо, признато књижевничко име.

Књижевни рад В. Илића-Млађег углавном се дели на:

ЉУБАВНУ ЛИРИКУ, пројекту необично искреним осећајима животне драматности. Од љубавних песама нарочито су му познате ЗВОНИ... и ПОНОЋНА СВИРКА, песме неоспорно преживљених емоција, песме неоспорних креативних визија.

РОДОЉУБИВУ ЛИРИКУ, пројекту ванредно погођеним расним мотивима, израженим на начин који непосредно дејствује и на младе и на старате, као на пример ЖИВ ЈЕ ЈОШ АЛЕКСАНДАР. Ретко је ко с толико жара родољубиви занос уздизао до потстрека који се с правом могу назвати — лирски расни такт.

ДЕЧИЈУ ЛИРИКУ испреплетану историским мотивима, сјајно сроченим, снажно израженим да је српска школска омладина ради напамет учила.

ПРИГОДНУ ЛИРИКУ, с веома успешним сналажењима и лиризацијом животних тренутака и животних догађаја, које је ваљало отети од заборава.

И историске мотиве и животне свакодневности В. Илић-Млађи умео је даровито да изнесе, а његов бурни унутрашњи живот да изрази на начин достојан зрелине српске модерне лирике.

В. Илић-Млађи исто тако бавио се и прозом. Још у памћењу стоје његове критике и полемике, његовог књижевничког борба за естетске идеале којих се је најборбеније придржавао, дајући им често оштрину и не-поштедност које су врло често пружале обрасце наших савремених естетских памфлета, окоји-х успели епиграмима.

Писао је такође и пригодне приповетке, репортаже, импресије и његов књижевни рад има уску везу са српским културним новинарством. Своје естетске погледе применено је у пракси путем своје АНТОЛОГИЈЕ монерне српске лирике.

Лик В. Илића-Млађег са сијурношћу остаје у историји српске књижевности.

Врелина његових драматичних доживљаја, успели примери његовој родољубивој визији, непресушна борбеност и неодступање од својствених књижевних назора — а нарочито његовим необично успели пригодни лиризам — с правом дају Војиславу Илићу-Млађем име необично оригиналног српског песника.

БОРА СТАНКОВИЋ И ПЕТАР ЕГЕ

(Наставак са 7-ме стране)

У намери да упознају југ и југозапад Европе, познати књижевник Петар Еге, један од добитника Нобелове награде за књижевност, иначе код нас познат по својим драмама „Бродолом“ и „Фрида Бром“, дошао је био и у Београд. Пошто је из данице већ познавао домаћег књижевног друштва, што је Павловић и

истакао: „А да ли Миле, он пије ракију? Нема смисла, дошао је у Београд, па да не проба нашу ракију!“

Као и мало пре, не сачекавши одговор, позвао је служитеља и дао му паре да донесе ракију. Павловић, који је хотимаце пуштао Станковића да што више својих особина открије пред Егем, па је и сам ћутао, мада је иначе познат као причало, тек у неко доба, када је и ракија била попијена, предложи да одједно до Коларца.

Станковић који се одликовао друштвљубљем, прими ово без говора и оди сви заједно онамо. Кажу да је овај трио провео онде два дана у одличном расположењу. Павловић је, причао Егују садржај дела Боре Станковића, а овај је све то бележио. Павловић, који је хотимаце изнео у поменутом чланку. Бора је ћутао и тек с временом на време убацивао коју реч, коју је Еге са симпатијом дочекивао и тражио да се одмах преведе на немачки.

Када је обишао и остale земље на Балкану, Бугарску, Грчку и Турску, па опет дошао у Београд, Еге је зажелео преко Мила Павловића да се опет састане само са Бором Станковићем, јер је он, како је то Еге говорио, наш једини и прави национални представник. Он је преко Станковића најбоље упознао наш свет и наше прилике, завољео нашу земљу и са љубављу се сећао тих часова које је проживео у Београду.

В. М. А.

Фридрих Кајзлер – глумац и песник

Поводом његовог 70 рођендана

У лицу сваког човека који ду-
живи није смatrao само као строгу озбиљношћу бивствовања, са гор-
ховно ствара, када се приближа-
ла старачком добу, исписано је
цело његово биће: истраживања
и размишљања, борбе, порази и
победе оставиле су своје трагове,
уписаны су у његовим борама. То
може додуше да наслuti само
човек који се такође бави духов-
ним радом, али такви ликови не
иступају само њега страховито-
штовањем. Као што човек пред-
једним херојским пределом сто-
ји у немом узбуђењу, исто тако
нас обузима поглед на овакве ли-
кове које је људски живот у току
година разорио, а у којима се и-
стовремено узбудљиво показује
прометајски пркос духовног борца
који је све ове буре савладао.

Најживотнији пример за ово је
жик Фридриха Кајзлера који је
преко филма постао познат у це-
лом свету, који остаје незабораван
у сећању свакога који је јед-
ном видео уметничко дело овог
великог карактерног глумца. Рет-
ко се и где налази снага духа из-
ражена у једном лицу у таквој
мери као код Кајзлера. То је све-
штеник из оних времена када су
они још били видовњаци! А ко
познаје животно дело овог умет-
ника, тај зна да је он заиста та-
кав свештеник.

Родом из Шлезије, — рођен је
1874 у Нојродау као син једног ле-
кара — он је потомак оних шле-
зских трајилаца Бога, који су као
Јакоб Беме настојали да битност
света докуче на сопствени начин.
Отуда је и Кајзлеров лик чисто
шлески са двоструким погледом
чијију: једним који је испитивачки
уперен у свет и другим који гле-
да у своју унутрашњост.

Интересантно је да Фридрих
Кајзлер није био славан по сво-
јим младијским улогама. То је ка-
рактеристично за њега и његовој
уметности... Испитивачка озбиљ-
ност, која је од сваке улоге ства-
рала једну нову песму, то све-
тост војнице се слагао са изра-
зито младалачким улогама. Тада у
мужевном добу дошао је Кајзлер
до испуњења своје глумачке у-
метности, пронашао је глумачке
задатке који одговарају његовом
бићу. Нарочито је био слављен
као Гигес и сасвим разумљиво
као Фауст: ништа није тако одго-
варало овоме духовном уметнику
који ово, Гетеово уметничко дело
које је оличење целокупног људ-
ског тражења.

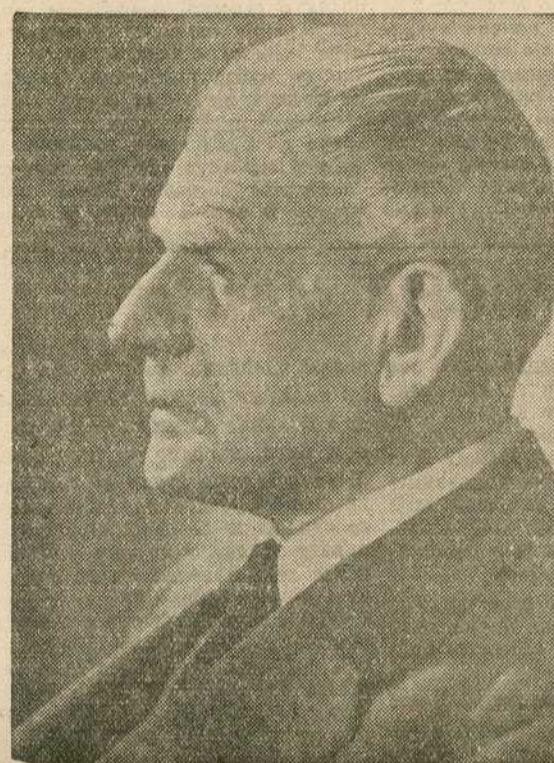
Међутим, није само његово
шлеско порекло било од битног
утицаја на Кајзлеров развој. За
њега је било од значаја и то што
су његови родитељи рано умрли,
тако да је, препуштен самон се-
би, морао носити одговорност за
свој даљи развој. Његово прија-
тељство са Христијаном Морген-
штерном, дубоко мисаоним лири-
чаром и афористом, које их ве-
зује још из школе, такође је би-
ло за њега од одлучујућег утица-
ја.

Позоришту је био одан још као
гимназиста. Његов велики дожив-
љај било је једно школско изво-
ђење „Ифигеније“ у којој је он
играо Ореста. Његовој жељи да
постане глумац није додуше ста-
јала на путу никаква сметња, али
је било потребно да најпре сту-
дира.

Као студент филозофије у Мин-
хену приступио је Академско-
драмском савезу у коме су би-
ли удруженi студенти, музичари,
сликари и глумци изводећи мо-
дерне комаде, под вођством Ерн-
ста фон Волцогена, које Дворско
позориште није смело да прика-
зује. Тако је на пример приказа-
но „Младост“ Макса Хелбенга још
пре премијере у Берлину.

Директор Немачког театра у
Берлину видео је Кајзлера једном
за време таквих претстава и ан-
тажовао га за своје позориште. У
Берлину је играо у „Хауптмановом
комаду“ „Михаел Крамер“ Арнолда
Крамера и полако је по-
чињао његов успон. Доцније је и
сам Кајзлер признао да је из о-
вог доба за њега било од велике
важности што је играо заједно са
Квинцом.

Међутим он свој глумачки по-

ФРИДРИХ
КАЈЗЛЕР

у којима се изразито оцртава о-
блик који из очију било бешењачки смешак који из очију
блеста по целом лицу. То је дубоки хумор који даје добра му-
дрост старости. Он се најлепше показује у „Бајци од јуче, увек и глумачко стварање крунисао је прекосутрас“, и у филму „Тепе“. Кајзлер спомен књигом за своју јер Кајзлер је, што накалост вр-
ло мало њих зна, и песник. Помену, у којој је њој, као вели-
ред незаборавних карактерних ро-
ла сазрело је у овом човеку и дубоко укорењено песничко дело
који глумици створио песнички споменик, откривајући историје
која особите врсте: изван гужве сва-
гидашњице, па ипак близко сзи-
могајима, са испитивачком
буђују до дна душе.

РАСПЛАНАК

Растали смо се када је киша падала
У једном јесењем сутону тужном...
О, после тога сам много и много страдала,
И тражила лепоте у животу овом ружном...

Са мутнога врела подлости пила сам воде...
Моја је душа нема пред отужном јавом бивала,
Све моје чежње и жеље на меланхолију се своде
И све ми изгледа као ружан сан што сам га снивала...

У сваком бићу ја тражим твој осмех и очи...
У ругоби туђих душа ја тражим душу твоју...
У пехар мора живота несрћа капље точи.
Осмех у тамно завијен тражи визију своју...

А ти си далеко и нечујеш ове речи...
Не сањаш да ми је свака мисао везана за тебе,
На верујеш у моју љубав Гордост те пречи...
А срце у страви сумње замира и зебе.

Знам, зене је твоје сада прекрила невера...
У твојој души огледа се други, срећнији лик...
А лишће мојих снова покидао је ветар севера,
У пустињи уздаха занемео је и живи крик...

Волим те... Волим свом снагом и крви.
Волим чежњом свога неокаљанога срца...
Волим те да ме то сазнање мрви.
И ма да ми душа у томе очају грца...

И знам да ћеш у мојим сећањима остати вечно
Мелодија среће и сазнање да је постоји
Са тобом, о само сам са тобом била срећна.
Од тих сад кобних часова душа се моја боји...

Мучи ме прошlost у отсуности среће праве.
Мучи ме сећање на два твоја светла ока.
О, ти си одраз мутни моје болне јаве,
Ти си рана прошlost жива и дубока.

Растали смо се када је киша падала
У једном јесењем сутону тужном...
О, после тога сам много и много страдала,
И тражила лепоте у животу овом ружном...

ЗОРА Ј. ТОПАЛОВИЋ

Непознати Коста Трифковић

Већина оних који са усхиће-
њем гледају ведре и љуке коме-
дије Косте Трифковића мало зна-
ју и за живот његов. онај живи-
вот приватни, који се само наслу-
ћује у комедијама. Дела писаца
обично носе и нешто од суштине
самог пишевог бића. У њима
треба да се огледа душа оних
који су их стварали, њихов ка-
рактер, темперамент, њихова
личност.

Тако и у Трифковићевим коме-
дијама ми можемо видети да их
је писао човек ведро расположе-
ње, који није имао нити хтео
да решава заплетене трагичне
проблеме људског живота.

И заиста је Коста Трифковић
био такав. Хоћемо да га прика-
жемо на овом месту онаквим
какав је био у правтном живо-
ту, да се осврнемо на његову
младост врло интересантну с об-
зиром кроз какве је фазе прола-
зила, да прикажемо једног нај-
мање познатог Косту Трифковића,
комедиографа српског, чија је
стогодишњица рођења скоро
послављена.

Још у првим вишим разредима
гимназије Коста Трифковић се
бавио писањем лирских песама,
али главну његову пажњу и његову
бујну дечачку машту обузимали су
авантуристички омладински романи,
на првом месту Фенимора Купера и шведске
романсијерке Карлении. Приче о
пустоловинама по морима јунака
тих романа, распламали су у
младом Трифковићу неодољиву
жудњу за једним другим живо-
том, који ће потпуно разликова-
ти живота једног континенталца.

После шестог разреда гимна-
зије поверио је своме оцу, адво-
кату и сенатору новосадске оп-
штине, жељу да се посвети мору.
Отац га је одвраћао на све мо-
гуће начине, међутим, када је
једно вече неки њихов познаник
причао у породици Трифковића
о чарима путовања по морима,
Коста станове преклињати оца да
му испуни жељу и унише га у по-
морску академију.

Најзад је отац пристао. Сав
усхићен што му се остварује ве-
лики младалачки сан, Коста кре-
не на Ријеку где је била Нав-
тичка школа. Али чим је спазио
град у коме ће се спремати за по-
морског официра, већ је био ма-
ло разочаран. Ријека није на ње-
га направила утисак какав је очекивао.

Годину дана је био у школи,
после ког времена је ступио на
један трговачки брод и пошао на
прво своје путовање из Трста
 преко Крфа у Одесу. Сада тек
за Косту Трифковића настали су
тешки дани. Он је наједном ви-
део да нема ни трага од оног
живота у романима који је он
желео да нађе определујући се
за море.

Капетан брода био је врло
строг човек, готово сиров. Он је
поступао са својом посадом без-
обзирно, нарочито са најмлађи-
ма међу којима је био и Коста.
Прва дужност му је била риба-
ње капетанове кабине. Радио је
тешки морнарски посао, слушао
издирања капетанова:

— РАЗБИЈУ ВАМ НОС! БАЦИ
ВАС У МОРЕ! ГЛУПАНИ! СТОКО!

Како му је сада изгледала жа-
лосна изрека Виктора Ига да
гледати океан то је исто што и
читати Шекспира.

Не, он није био за морнара, на-
рочито не за оваквог морнара,
који је најгрубљи физички рад-
ник на броду са кога није смео
за све време пута ниједном да
крочи на копно многобројних
пристаништа. Али је ћутао. Сво-
јима је писао, напротив, да је
живот на броду сношљив, а ка-
петан чак врло добар човек.

С тугом је мислио на оне дане
до доласка у морнарску школу,
који су сада изследали као иски-
дени сан.

Било је вече. Брод је стојао у
пристаништу цариградском. Сви
момци су изшли на обалу, само
је Коста са још двојицом нај-
млађих остал на броду. Нагнут
преко ограде бродске гледао је
у море и мислио како ће се рато-
силјати оваквог живота. Није ви-
део другог излаза до — бекство.
И таман је био одлуку већ до-
нео да још ово вече напусти кри-
шом брод, а капетан доће и пре-
даде му писмо од оца. Отац му је
слао новац и питао га може
ли доћи на регрутску комисију у
Новом Саду. Коста се брзо до-
сети те мало „лотера“ текст пис-
ма тако да је сада изгледао ка-
тегоријан. Изашао је пред капе-
тана и молио отпуст на основу
писма.

Капетан је био изненађен, али
прочитавши писмо он потапша
пријатељски Косту по рамену и
први пут му благо проговори:

— Па добро, кад морате онда
идете. Али мени је жео што иде-
те. Ви сте били врло добри у
служби, а знам да се нисте ни
оцу никад жалили на мене да сам
на овакв живот.

Просто је капетанов говор тро-
нуо Трифковића. Опростили су
се срдачно и другим бродом Ко-
ста се вратио кући. Међутим,
сада тек није никакву школу свр-
шио. Одлучио се да заврши гим-
назију после прекида од две го-
дине жртвованог једном, погре-
шном идеалу који је рођен у
узбудљивим авантуристичким ро-
манима.

Пошто је на Ријеци најбоље
познавао прилике и људе, то је
опет отишао тамо и за годину.
дана положио седми и осми раз-
ред гимназије. Одмах је проду-
жио да студира права која је на
време завршио. Као свршени
правник службовао је у Новом
Саду и доцније је тврдио да му
је најсрдјенији час био када је
положио адвокатски испит.

Коста Трифковић је био „тан-
ки, вицкасти момак, како га опи-
сују савременици, овлашњог, не-
марног, пипавог корака, али по-
узданог.“ Поглед му је био ош-
тар, „који светлуџав“. Лице
ошибљено и лепо, а коса црна, гу-
ста и кудрава.

У браку је био савршено сре-
ћан, а живот је волео са пуно
ведрне, готово са заносом.

„Ја волим, говорио ће, тај

ОМЛАДИНСКИ СТУПЦИ

СРПСКИ НАРОД И КОМУНИЗАМ

Српски народ је противник комунизма. То је једна сигурна и неизборива чињеница, и уопште нема сумње о њеној тачности. Остаје нам да расмотримо одакле то да наш народ има овај антикомунистички став.

Под »нашим народом«, сматра се свакако она огромна већина националних Срба, који су само Срби, пре свега, а не они одроди, који су се родили и неко време живели под српским именом, да га сада осрамотију и наносе огромне губитке и штете Србији и њеним синовима.

Данас зна свако, па и сваки Србин шта је комунизам: било је Срба у Светском рату, који су се морали борити на страни Аустро-угарске, пошто су становали на њеним подручјима, неки од њих су били заробљени од стране Руса, борећи се на руском фронту. Они су тамо, у заробљеништву могли лепо да посматрају руску земљу и руски народ од 1916—1919 године, тј. у времену пре, и после и за време револуције. Неки од тих Срба, као заробљеници радили су на великом имањима, видели су царски поредак, који иако је имао мана не може никако да се упореди са ново-дошлим, крвавим комунистичким поретком, који је од сељака и радника направио машине, од сваког човека створио индивидуалну нулу, којој се може све заповедати и за сваку непонаслушност скинути глава (у томе су се нарочито усавршавали), који је даље Бога прогласио неважећим, као и руску националност а уз то су још и свога недужнога цара са целом породицом убили, као да је обичан разбојник.

Међутим, једно поређење између Русије пре револуције и Србије показаће следеће: Ако је

у Русији било стање које је изи- ља бави комунизмом »из спор- та«; они обично размажени, жи- ко не овакве какве су изведене, већи у изобиљу, а жељни нечег то стање никако не може да се упореди са каквим стањем у пристали су уз ту идеологију не- Србији; већина српског народа, познавајући је, или познавајући српски сељак никада није био је само површно, јер они који су комунисти, нити ће то икада бити: он хоће да буде оно што је само за њих пријатне стране, а већину оних непријатних за те мље и свих плодова које са ње размажене комунисте, они су ве- бире — а у комунистичком по- ретку он то не може да буде.

Што се тиче убирања плодова, чак и по неки Срби говоре о томе, али нека знају у данашње време, у доба ове историске борбе, коју Европа води за свој опстанак и културу, рат се мора осетити и српски народ мора нешто допринети општем добру, макар толико да се одреће се- бичности јер је данас Европа у сваком погледу упућена само на себе.

Зато мора српски сељак да се нарочито напречне, мислећи по- ред осталог и на онај део наше- го народа, који живи у градовима, а кога село исхранује. Српски народ има моћ расуђивања, и на- већем је културном нивоу него руски народ, а нарочито пре и за време револуције; српски народ зна шта је комунизам, и врло добро га је осетио у понедељак, нажалост, и данас осећа. Српски радник није комунист; социјални поредак Немачке и Нове Европе огромно је помогао раднику, задовољио га и подигао, он се не бори и не тражи ништа боље, јер зна како живи и шта и како ради радник у комунистичкој држави.

Мора се споменути жалосна, али срећом ретка појава међу нашим градским становништвом; а то је што се нека заведена о- младина, обично богатих родите-

трају по тим, свакако, да ће сва- ки њихов захтев моћи да учине, оно што пре није смео, и да ће моћи да задовољи све своје о- светничке и сличне тежње и про- тиве.

Истина, зна се и то да је, још пре кратког времена комунизам постао Совјетска Русија, да је у- кинута Коминтерна, што значи да су се комунисти одрекли свога плана о светској револуцији, па чак и своју паролу променили, даље, они су и Бога васкрсли, и ако су некад прогласили да Он не постоји; прави се и неки све- словенски одбор, који у ствари треба да буде лепак за мале и наивне европске народе, који су словенског порекла. Сваки ко- ментар о овоме свemu је изли-

шан, пошто сваки човек који уме самостално да мисли, зна ће да је то најновије мењање кулиса на Совјетској линији, јер како то, да се све те промене десе у току задњих две година? Те су про- мене изведене, не били се што боље маскирало большевичко страшило пред народима Европе, нарочито малим, који га познају како стварно изгледа и шта тра- жи од њих.

А и јако је жалосно да и они народи, који се исто сматрају културним, помажу комунизам, ширећи његову пропаганду и у- веравајући Европу да је комуни- зам добра идеологија, и да од ње не постоји никаква опасност; народи потврђују »истинитост« најновијег комунистичког »маски- рања«, али све то ништа не по- маже, нити ће помоћи; Српски народ никада неће да се да за- вести од тога, јер ми смо мож- да највише у цеој Европи стра- дали од комунизма.

Наша историја показује шта је био и шта јесте српски национа- лизам. Па зар то све наше тре- ба да оде у прах, да се сруши, да нестане?.. Не, то неће да се деси, јер Срби никад нису били комунисти, него ће усек бити ње- гови противници. Национална свест и самопоуздање Српског народа ће увек бити јаче од спљи- њег утицаја, ма како оно разор- но и страшно било.

Срби никад неће да због једне идеологије, у коју би утонули без трага, да жртвују оно што је њи- хова главна врлина, оно што их је одржало кроз толика стопећа — своје Српско име.

J. R. B.

СРПСКА МАЈНА

Данас, када преживљавамо ове тешке тренутке ми се још јаче, још више сећамо и волимо Српску Мајку. Шта подразумевамо под именом: Српска Мајка? Под именом Српска Мајка подразумевамо сваку ону српкињу чије срце стрпи за своје дете. Срби- на, а Српска Мајка је и Домовина наша, Мајка Србија.

Најбољи оглед у коме видимо љубав Српске Мајке према свом детету је прича — истинита при- ча:

Нека мајка из околине Ниша пошла је пешице до Београда јер чула да јој син лежи рањен у Београду, у болници. Понела му је као свака мајка, разне ћако- није: печену кокош, кошуљу и други веш са једним лепим, ша-

реним чарапама, које је она са- ма плела за њега. И заиста, нађе- га у болници. Седе на кревет по- ред њега, наравно — пошто га је изљубила, и стаде му износи- си шта му је донела. Када изне- се чарапе он се само насмеши и окрете главу у страну. Мајка стаде тада наваљивати да му обује она чарапе. Син ју је од- враћао од тога, али она и против његове воље подиже јорган.. син јој није имао — обе ноге Мајка пребледе, погледа сина, а затим се насмеши рекавши: „До- бар си ти мајци и без ногу!“

Ова мајка нас је одгајила, а затим у своје крило нас је при- хватила Домовина, Мајка Срби- ја. На њеном крилу ми растемо, али она зато захтева од нас да је бранимо... Али...

ИЗГУБЉЕНУ личну карту број 5030 издату од Претстојништва полиције у Ужицу оглашавам наважећом. Милена Вуксан, до- маћица — Ужице. 195 1—1
ИЗГУБЉЕНУ личну карту за 1944 годину издату од Прет- стојништва полиције у Ужицу оглашавам наважећом. Грозда Чворовић, домаћица — Ужице. 196 1—1

ПОЛИЦИСКУ ПРИЈАВУ доби- вenu из Претстојништва градске полиције у Крагујевцу, изгу- био сам. Оглашујем је за не- важећу. Надежда Димитрије- вић. 193 1—3

ЛИЧНУ КАРТУ број 656 издаду- ју из српског начелника Грочан- ског изгубио сам. Оглашујем је за неважећу. Душан Брнин. 194 1—3